

---

# **RAPORT Z EWALUACJI WEWNĘTRZNEJ**

---

**WYMAGANIE 6**

**SZKOŁA LUB PLACÓWKA WSPOMAGA  
ROZWÓJ UCZNIÓW, Z UWZGLĘDNIENIEM  
ICH INDYWIDUALNEJ SYTUACJI**

---

RAPORT Z EWALUACJI PRZYGOTOWAŁA KATARZYNA KUBLIN  
Z ZESPOŁEM EWALUACYJNYM W SKŁADZIE: HANNA BONARSKA,  
JOLANTA CHARAPUTA, KATARZYNA CHOJNACKA, JACEK KLICA,  
BEATA KAPCIA, ANNA NAWARA, JOLANTA WINSZCZYK.

**ROK SZKOLNY 2015/2016**

## SPIS TREŚCI

I. Plan ewaluacji.....	3
II. Analiza i interpretacja.....	8
1. W szkole rozpoznaje się potrzeby rozwojowe uczniów oraz sytuację społeczną każdego z nich. (Jolanta Charaputa).....	8
2. Prowadzone są zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia oraz zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze dla uczniów wymagających szczególnego wsparcia w rozwoju (Katarzyna Chojnacka).....	13
3. Uczniom udzielana jest pomoc psychologiczno-pedagogiczna (Hanna Bonarska)	19
4. Szkoła współpracuje z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom (Beata Kapcia).....	21
5. W opinii rodziców i uczniów wsparcie otrzymywane w szkole odpowiada ich potrzebom (Anna Nawara).....	25
6. W szkole realizowane są działania antydyskryminacyjne obejmujące całą społeczność szkoły (Jolanta Winszczyk).....	32
III. Podsumowanie.....	35
IV. Aneks.....	40
1. Ankieta dla nauczycieli.....	40
2. Ankieta dla uczniów.....	42
3. Ankieta dla rodziców.....	44
4. Pytania do wywiadu z pedagogiem.....	47
5. Bibliografia.....	48

## I. Plan ewaluacji.

### 1. Przedmiot ewaluacji – wymaganie 6.

W roku szkolnym 2015/2016 dyrektor Centrum Edukacji Ekonomiczno-Handlowej - Joanna Stomska wraz z zespołem ewaluacyjnym podjęła decyzję o przeprowadzeniu ewaluacji wewnętrznej dotyczącej znaczenia działań mających na celu wspomaganie rozwoju uczniów uwzględniające ich indywidualną sytuację, wyrównywania szans edukacyjnych i stwarzania wszystkim możliwości korzystania z osiągnięć rozwoju społecznego i gospodarczego.

Wybranie powyższego zagadnienia ma na celu diagnozę działań szkoły służących wyrównywaniu szans edukacyjnych i społecznych uczniów, indywidualizacji procesu kształcenia, wyciągnięcie wniosków oraz wypracowanie strategii i wskazówek usprawniających wymienione działania w dalszej pracy szkoły.

<b>Wymaganie 6</b> <b>Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji</b>	
<i>Charakterystyka wymagania na poziomie podstawowym</i>	<i>Charakterystyka wymagania na poziomie rozszerzonym</i>
W szkole lub placówce rozpoznaje się możliwości psychofizyczne i potrzeby rozwojowe, sposoby uczenia się oraz sytuację społeczną każdego ucznia.  Zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i specjalistyczne organizowane dla uczniów wymagających szczególnego wsparcia w rozwoju lub pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz zajęcia rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych są odpowiednie do	W szkole lub placówce są prowadzone działania uwzględniające indywidualizację procesu edukacji w odniesieniu do każdego ucznia.  W opinii rodziców i uczniów wsparcie otrzymywane w szkole lub placówce odpowiada ich potrzebom.

<p>rozpoznanych potrzeb każdego ucznia.</p> <p>Szkoła lub placówka współpracuje z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom, zgodnie z ich potrzebami i sytuacją społeczną.</p> <p>W szkole lub placówce są realizowane działania antydyskryminacyjne obejmujące całą społeczność szkoły lub placówki. W szkole lub placówce są prowadzone działania uwzględniające indywidualizację procesu edukacji w odniesieniu do każdego ucznia. W opinii rodziców i uczniów wsparcie otrzymywane w szkole lub placówce odpowiada ich potrzebom.</p>	
--	--

## **2. Cel ewaluacji wewnętrznej.**

Ocena i udoskonalenie działań szkoły wspomagających rozwój uczniów w zależności od ich indywidualnej sytuacji, diagnoza i usprawnienie działań wspomagających wyrównywanie szans edukacyjnych i społecznych młodzieży.

## **3. Pytania kluczowe:**

1. W jaki sposób nauczyciele i wychowawcy rozpoznają indywidualne potrzeby oraz sytuację społeczną każdego ucznia?
2. Które z działań nauczycieli i wychowawców potwierdzają uwzględnianie zróżnicowanych potrzeb rozwojowych uczniów?
3. Jak szkoła stwarza warunki do wyrównywania różnic edukacyjnych i społecznych dla uczniów wymagających szczególnego wsparcia w rozwoju lub pomocy psychologiczno-pedagogicznej?
4. Jak przebiega i jakie są efekty współpracy szkoły z PPP i innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom.
5. Czy w opinii rodziców otrzymują oni od szkoły odpowiednie wsparcie odpowiadające ich potrzebom?

6. W jaki sposób szkoła przeciwdziała wszelkim przejawom zachowań dyskryminujących uczniów i uwrażliwia na to zjawisko członków społeczności szkolnej?

#### **4. Metody badawcze wykorzystane do analizy aktywności uczniów w szkole.**

Do analizy wymagania dotyczącego ewaluowanych obszarów zostaną wykorzystane następujące metody badawcze:

1. Ankieta skierowana do uczniów.
2. Ankieta skierowana do nauczycieli i wychowawców
3. Ankieta skierowana do rodziców.
4. Wywiad z pedagogiem szkolnym.

#### **5. Próba badawcza.**

Próba badawcza obejmuje:

1. Uczniów szkoły.
2. Nauczycieli.
3. Pedagoga.
4. Rodziców.

#### **6. Zespół ewaluacyjny.**

<b>Imię i nazwisko lidera</b>	<b>Kryteria</b>	<b>Analiza pytań kluczowych</b>
<b>Katarzyna Kublin</b>	Przygotowanie planu oraz sprawozdania z ewaluacji	
<b>Jacek Klica</b>	Opracowanie graficzne raportu z ewaluacji	
<b>Jolanta Charaputa</b>	W szkole rozpoznaje się potrzeby rozwojowe uczniów oraz sytuację społeczną każdegoz nich.	W jaki sposób nauczyciele i wychowawcy rozpoznają indywidualne potrzeby oraz sytuację społeczną każdego ucznia?

<b>Katarzyna Chojnacka</b>	Prowadzone są zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia oraz zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze dla uczniów wymagających szczególnego wsparcia w rozwoju.	Które z działań nauczycieli i wychowawców potwierdzają uwzględnianie zróżnicowanych potrzeb rozwojowych uczniów?
<b>Hanna Bonarska</b>	Uczniom udzielana jest pomoc psychologiczno-pedagogiczna.	Jakie szkoła stwarza warunki do wyrównywania różnic edukacyjnych i społecznych dla uczniów wymagających szczególnego wsparcia w rozwoju lub pomocy psychologiczno-pedagogicznej?
<b>Beata Kapcia</b>	Szkoła współpracuje z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom.	Jak przebiega i jakie są efekty współpracy szkoły z PPP i innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom?
<b>Anna Nawara</b>	W opinii rodziców i uczniów wsparcie otrzymywane w szkole odpowiada ich potrzebom.	Czy rodzice otrzymują od szkoły wsparcie odpowiadające ich potrzebom?
<b>Jolanta Winszczyk</b>	W szkole realizowane są działania antydyskryminacyjne obejmujące całą społeczność szkoły	W jaki sposób szkoła przeciwdziała wszelkim przejawom zachowań dyskryminujących uczniów i uwrażliwia na to zjawisko członków społeczności szkolnej?

## 7. Harmonogram ewaluacji.

Przebieg czynności/zadania	Czas wykonania/terminy	Nauczyciele odpowiedzialni
Przygotowanie planu ewaluacji wewnętrznej	Do 14.09. 2015 r	Katarzyna Kublin
Spotkanie organizacyjne zespołu ewaluacyjnego. Przydzielenie zagadnień.	Do 30.09.2015 r.	Zespół ewaluacyjny
Spotkanie zespołu ewaluacyjnego. Analiza narzędzi badawczych. Kolejne terminy spotkań zespołu ustalane będą według zapotrzebowania.	Do 21.10.2015 r.	Zespół ewaluacyjny
Analiza informacji, wyciąganie wniosków opracowanie zaleceń.	24.09 - 20.11.2015 r.	Zespół ewaluacyjny
Przygotowanie raportu z ewaluacji	20.11 - 22.12.2015 r.	Katarzyna Kublin Jacek Klica
Przedstawienie raportu z ewaluacji Radzie Pedagogicznej	Styczeń 2016 r.	Zespół ewaluacyjny

## 8. Sposób prezentacji wyników ewaluacji wewnętrznej.

Wyniki ewaluacji wewnętrznej zaprezentowane zostaną:

- a) nauczycielom na Radzie Pedagogicznej
- b) uczniom podczas godziny do dyspozycji wychowawcy
- c) rodzicom podczas zebrania z rodzicami

Ponadto raport z ewaluacji opublikowany zostanie na stronie internetowej szkoły, a wersja papierowa będzie ogólnodostępna w bibliotece szkolnej.

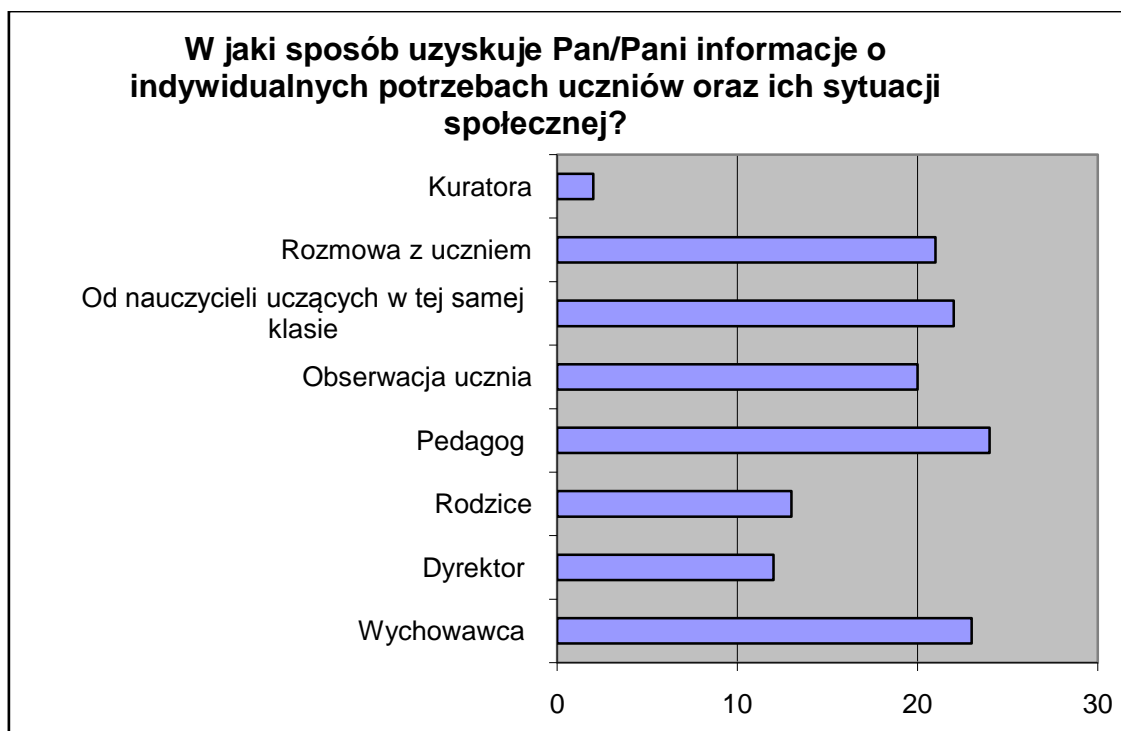
## II. Analiza i interpretacja.

### 1. W szkole rozpoznaje się potrzeby rozwojowe uczniów oraz sytuację społeczną każdego z nich. (przygotowała p. J. Charaputa)

#### ANKIETA DLA NAUCZYCIELI (25 osób)

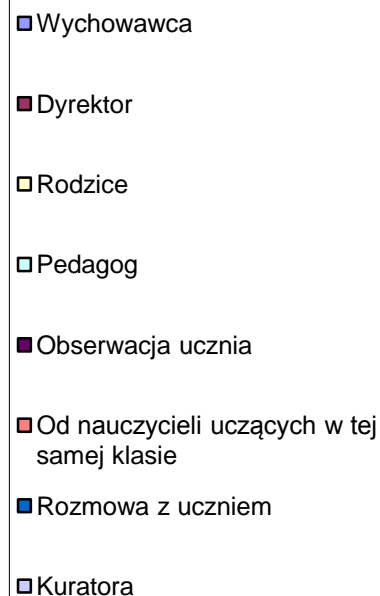
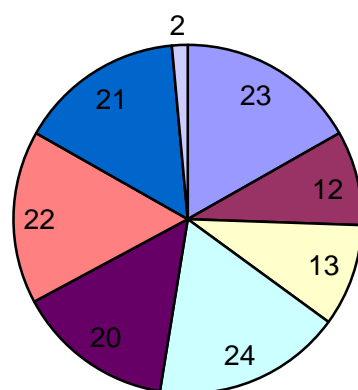
Na zadane pytanie: Czy rozpoznaje Pan/Pani indywidualne potrzeby uczniów oraz sytuację społeczną każdego z nich. Wszyscy nauczyciele odpowiedzieli twierdząco. W ankiecie nauczyciele wypowiedzieli się w jaki sposób pozyskują w/w informacje.

- a) od wychowawcy 23 - 92%
- b) od dyrektora 12 - 48%
- c) od rodziców 13 - 52%
- d) od pedagoga 24 - 96%
- e) obserwacja ucznia 20 - 80%
- f) od nauczycieli uczących w tej samej klasie 22 - 88%
- g) rozmowa z uczniem 21 - 84%
- h) kuratora - 2 - 8%
- i inne: ankiety





**W jaki sposób uzyskuje Pan/Pani informacje o indywidualnych potrzebach uczniów oraz ich sytuacji społecznej?**



W celu uściślenia informacji przeprowadzono wywiad z nauczycielem pytając: Jakie formy stosuje w celu rozpoznawania możliwości i potrzeb ucznia?

Podsumowując wyniki ankiet i przeprowadzonego wywiadu z nauczycielami można stwierdzić, że w szkole rozpoznaje się indywidualne potrzeby uczniów oraz sytuację społeczną każdego z nich. Rozpoznawanie potrzeb i możliwości uczniów odbywa się w dwóch etapach.

Po raz pierwszy dla uczniów rozpoczynających naukę w szkole następnie poprzez systematyczne dokonywanie diagnoz możliwości i potrzeb naszych uczniów.

Pierwsze rozpoznanie możliwości i potrzeb uczniów rozpoczynających naukę w szkole odbywa się poprzez:

- analizę opinii i orzeczeń Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej,
- analizę dokumentów z poprzednich placówek,
- analizę zaświadczeń lekarskich,
- rozmowę z rodzicami,
- obserwację uczniów.

Drugie bieżące rozpoznawanie potrzeb i możliwości uczniów odbywa się poprzez:

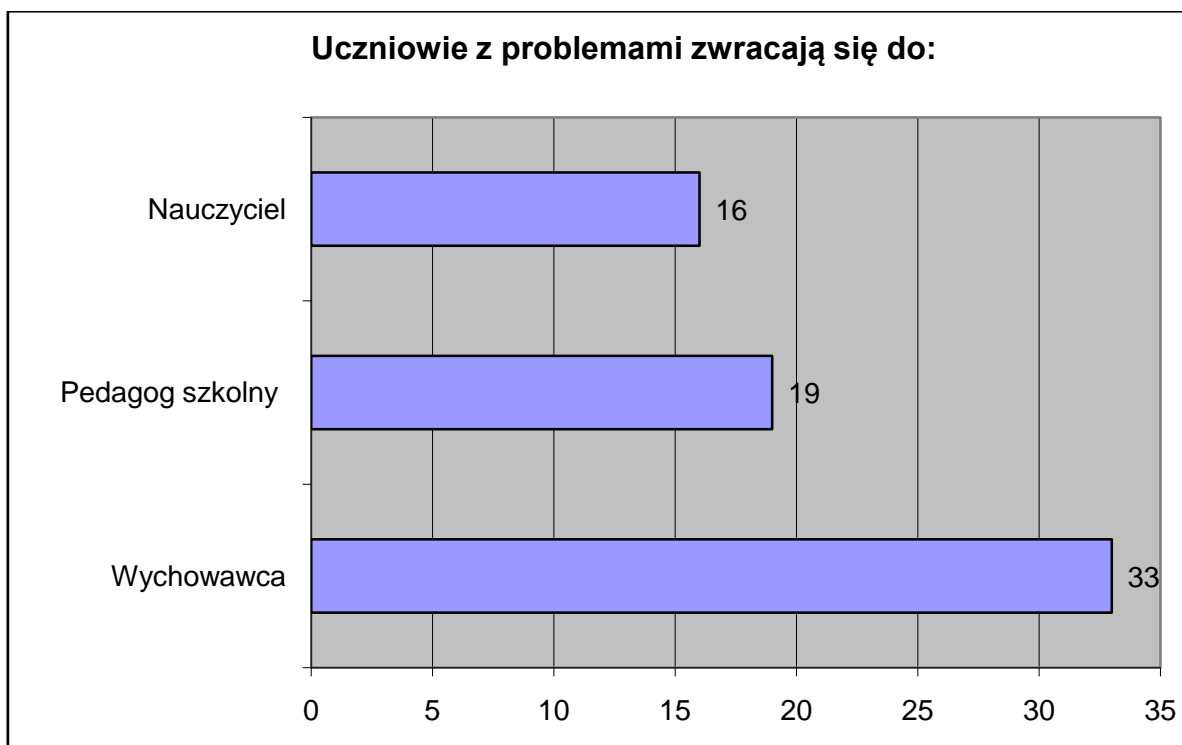
- obserwację uczniów podczas zajęć i przerw,
- rozmowy indywidualne, ankiety,
- analizę aktualnych orzeczeń, opinii Psychologiczno – Pedagogicznej,
- diagnozy przedmiotowe uczniów,
- analizę wyników egzaminów próbnych i zewnętrznych,
- analizę osiągnięć uczniów w konkursach,

- kontrolę frekwencji,
  - monitorowanie zachowania uczniów,
  - wymiany informacji o uczniach na naradach pedagogicznych, posiedzeniach zespołów wychowawczych.,
  - zbieranie informacji od rodziców o uczniach na spotkaniach indywidualnych i zebraniach klasowych.
- SZKOŁA ROZPOZNAJE POTRZEBY ROZWOJOWE UCZNIÓW ORAZ SYTUACJĘ SPOŁECZNĄ KAŻDEGO Z NICH
  - W SZKOLE ISTNIEJĄ RÓŻNORODZNE FORMY ROZPOZNAWANIA POTRZEB UCZNIÓW ORAZ SYTUACJE SPOŁECZNE KAŻDEGO Z NICH.

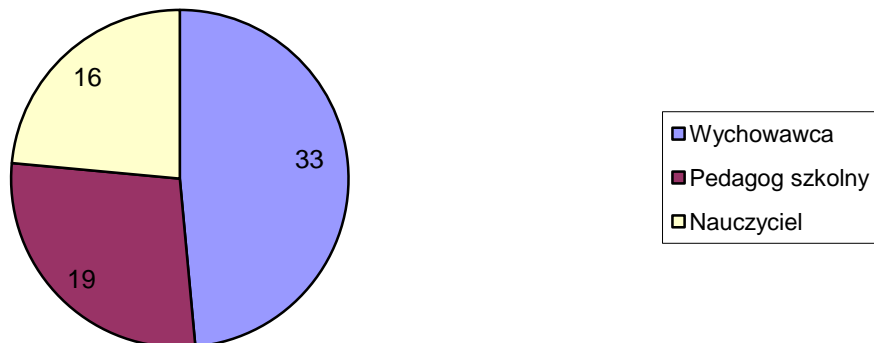
### ANKIETA DLA UCZNIÓW (271 uczniów)

Podsumowując wyniki ankiet przeprowadzonych wśród uczniów należy stwierdzić, że:

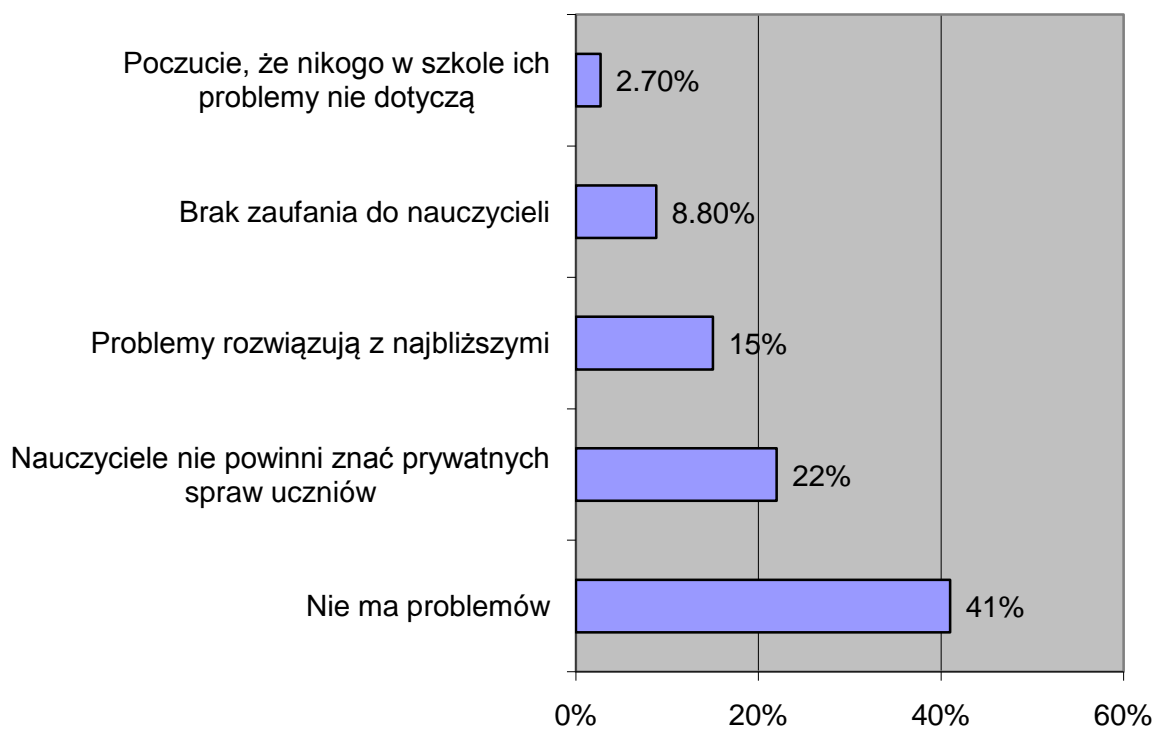
- 20% (55) uczniów stwierdziło, że zwraca się do nauczycieli z problemami z prośbą o pomoc. Największym zaufaniem uczniowie darzą wychowawcę klasy (33 wskazania) , pedagoga szkolnego (19) i nauczycieli (16),
  - 80% (216) uczniów nie zwraca się o pomoc do nauczyciela. Na pytanie dlaczego? 41% odpowiedziało, że nie ma takich problemów, 22% uważa, że nauczyciele nie powinni znać prywatnych spraw uczniów, 15% że problemy rozwiązują z najbliższymi (rodzicami, przyjaciółmi lub sami), natomiast 8,8% nie ma zaufania do nauczycieli, a 2,7% ma poczucie, że nikogo w szkole ich problemy nie dotyczą.
- 11,5% UCZNIÓW NIE MA ZAUFANIA DO NAUCZYCIELI



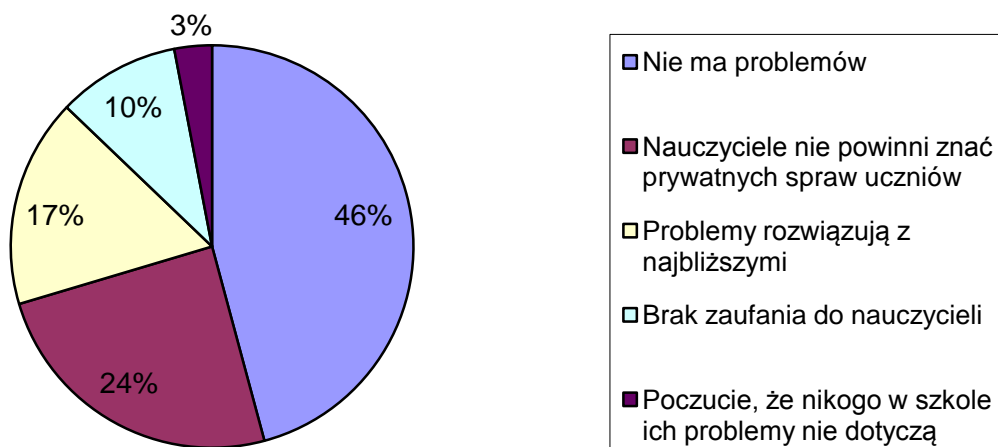
### Uczniowie z problemami zwrają się do:



### Uczniowie nie zwracają się z prośbą o pomoc, ponieważ:



### Uczniowie nie zwracają się z prośbą o pomoc, ponieważ :



### WNIOSKI

- Podejmować działania i starania, aby uczniowie mieli poczucie, że w szkole traktowani są indywidualnie i zawsze mogą liczyć na pomoc,
- Budować życzliwą i przyjazną atmosferę na lekcjach i poza nimi, stwarzając poczucie bezpieczeństwa i ufności,
- Rozmawiać z uczniami o ich potrzebach, udzielać wsparcia w sytuacjach trudnych.

**2. Prowadzone są zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia oraz zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze dla uczniów wymagających szczególnego wsparcia w rozwoju. (przygotowała p. K. Chojnacka)**

**Pytania skierowane do nauczycieli:**

1. Czy zapoznał się Pan/i z opiniami PPP

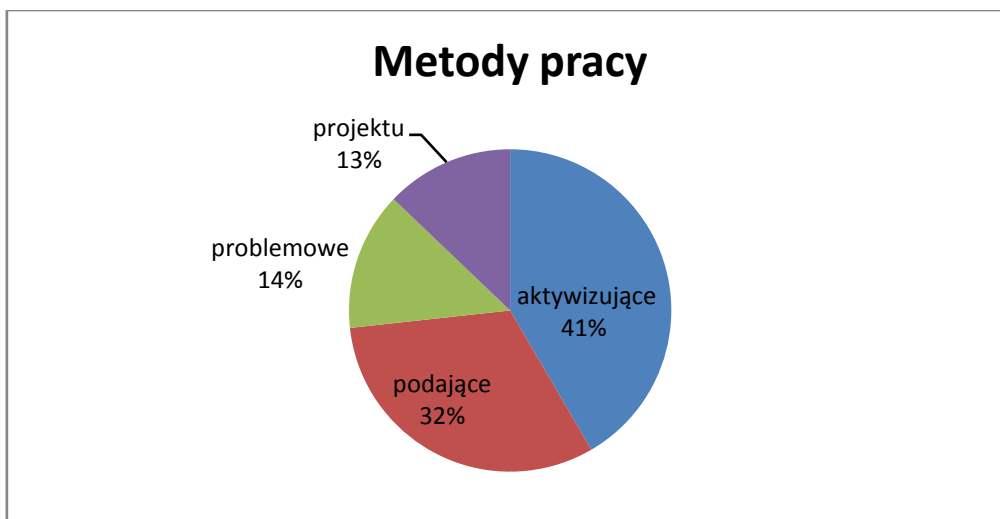
**Tak 100%**    Nie 0%

2. Czy stosuje się Pan/i do zaleceń zawartych w opiniach PPP?

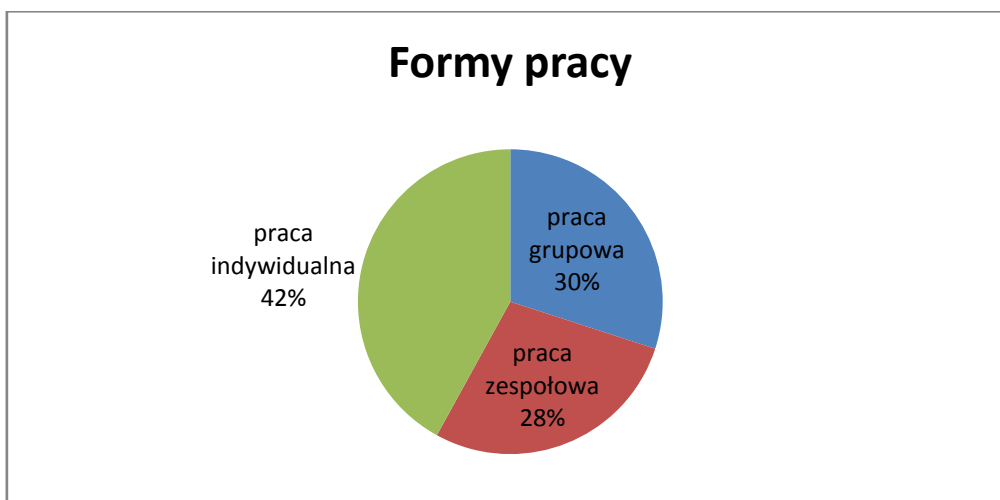
**Tak 100%**    Nie 0%

3. Jakie metody i formy pracy stosuje Pan/i w pracy z danym uczniem uwzględniając PPP?

a) METODY: metody aktywizujące 42%, problemowe 14%, podające 32%, projektu 13%

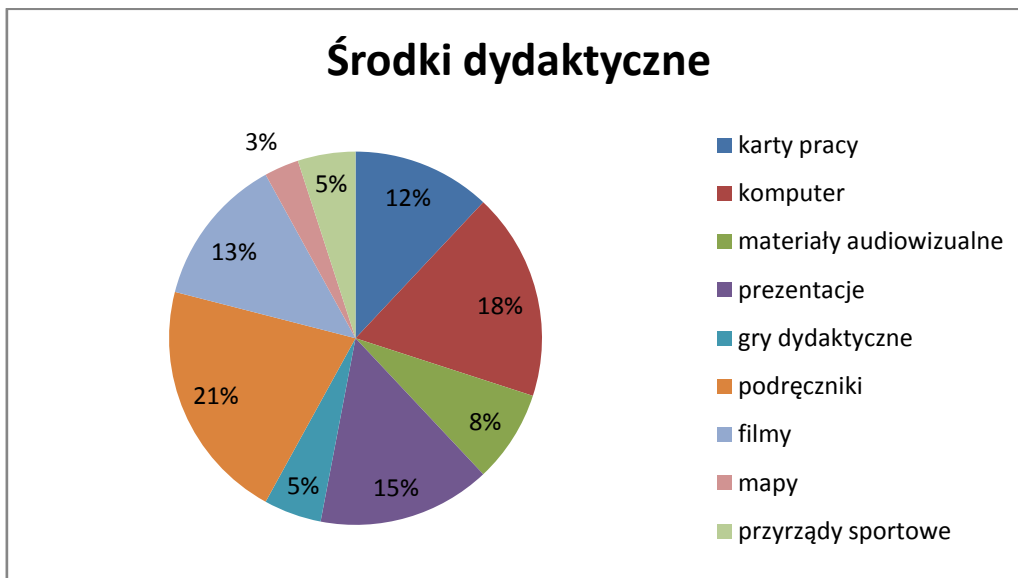


b) FORMY: praca grupowa 30%, praca zespołowa 28%, praca indywidualna 42%

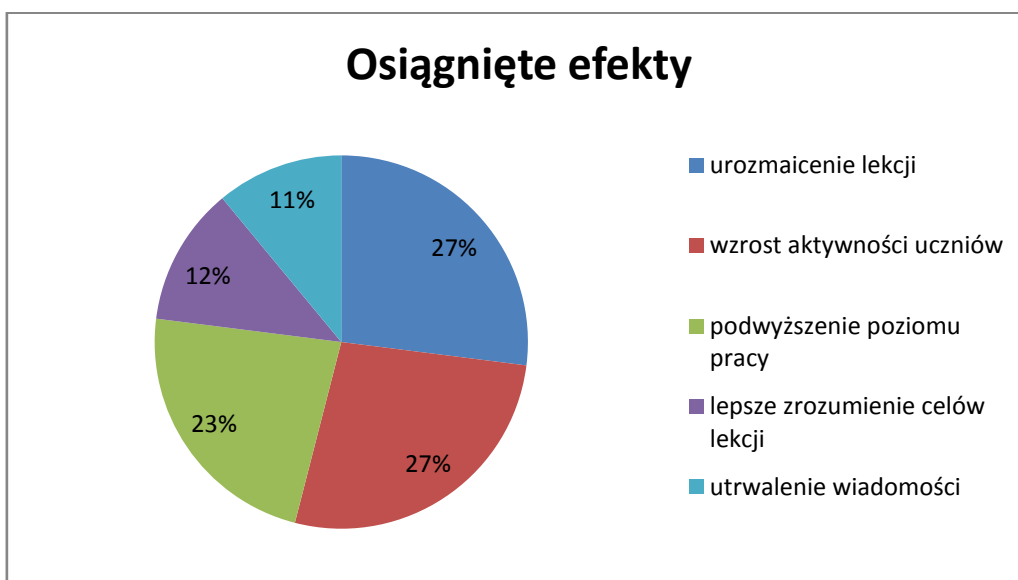


4. Jakie środki dydaktyczne stosuje Pan/i by jeszcze lepiej dostosować swoją pracę do potrzeb uczniów i osiągnąć wymienione efekty:

a) ŚRODKI DYDAKTYCZNE: karty pracy 12%, komputer 18%, metody audiowizualne 8%, prezentacje 15%, gry dydaktyczne 5%, podręczniki 21%, filmy 13%, mapy 3%, przyrządy sportowe 5%,



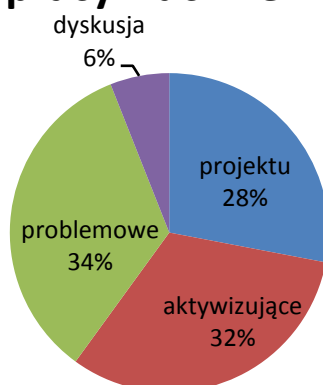
b) EFEKTY: urozmaicenie lekcji 27%, wzrost aktywności uczniów 27%, podwyższenie poziomu pracy 23%, lepsze zrozumienie celów lekcji 12%, utrwalenie wiadomości 11%



5. Jakie metody i formy pracy stosuje Pan/i w pracy z uczniem zdolnym?

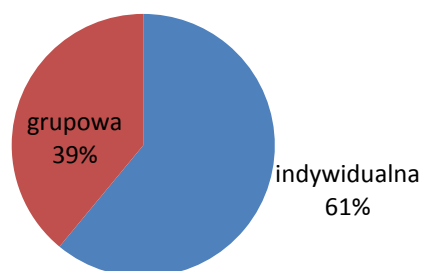
a). METODY: projektu 28%, aktywizujące 32%, problemowe 34%, dyskusja 6%

## Metody pracy z uczniem zdolnym



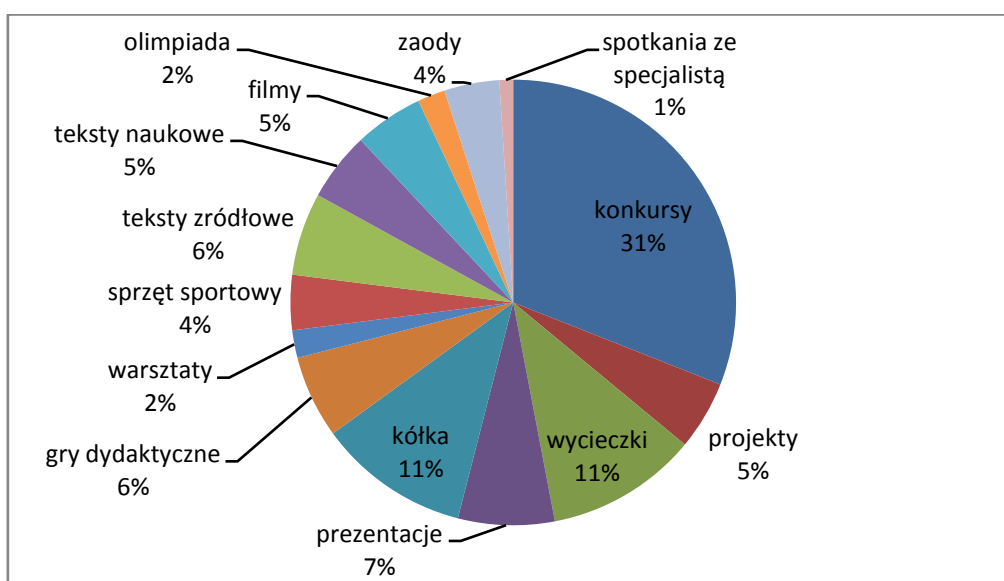
b) FORMY PRACY: indywidualna 61%, grupowa 39%

## Formy pracy z uczniem zdolnym



6. Jakie środki dydakcyjne, inne formy zainteresowań oferuje Pan/i uczniom?

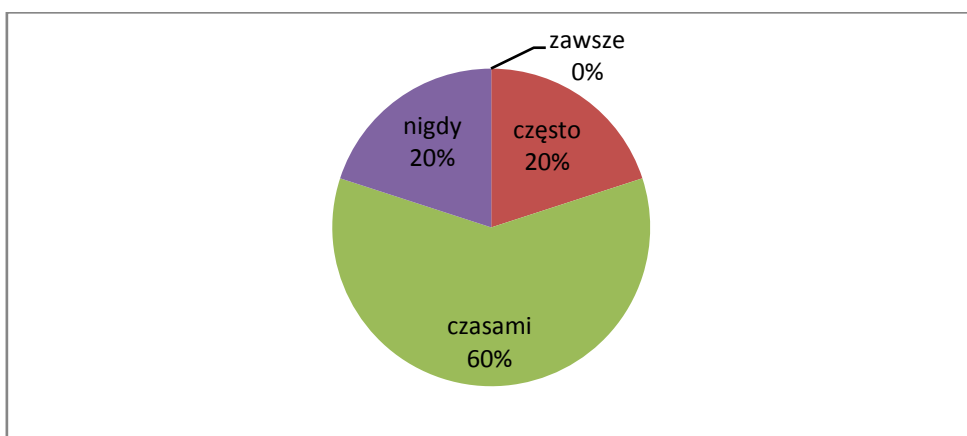
Konkursy 31%, projekty 5%, wycieczki 11%, prezentacje 7%, kółka 11%, gry dydaktyczne 6%, warsztaty 2%, sprzęt sportowy 4%, teksty źródłowe 6%, teksty naukowe 5%, filmy 5%, olimpiada 2%, zawody 4%, spotkania ze specjalistami 1%



### Pytania skierowane do uczniów:

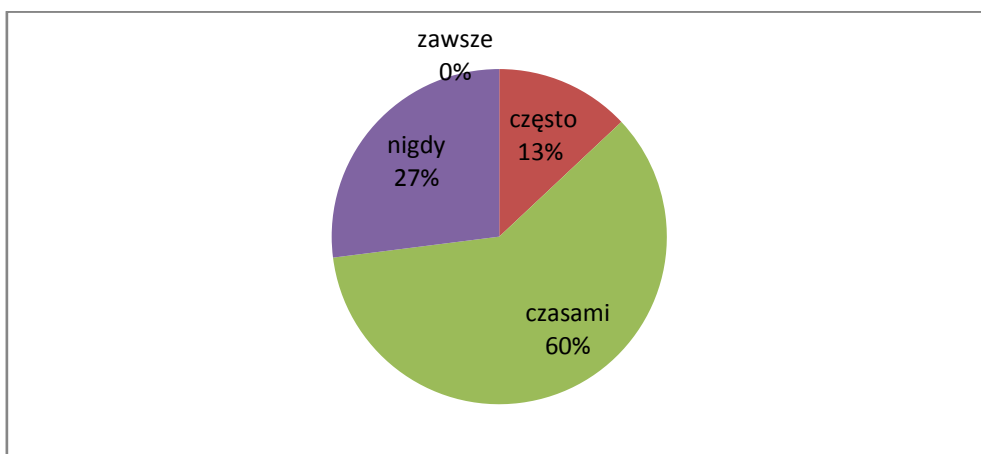
1. Jak często nauczyciele uwzględniają zalecenia zawarte w opinii PPP. Upewniają się czy zrozumiałeś polecenia, powtarzają lub tłumaczą je w razie potrzeby, kontrolują czy prawidłowo rozwiązujesz zadania, itp.

- a) zawsze 0%
- b) często 20%
- c) czasami 60%
- d) nigdy 20%



2. Jak często nauczyciele - jeśli jest to konieczne i wskazane w PPP – dostosowują czas twojej pracy do twoich potrzeb i możliwości?

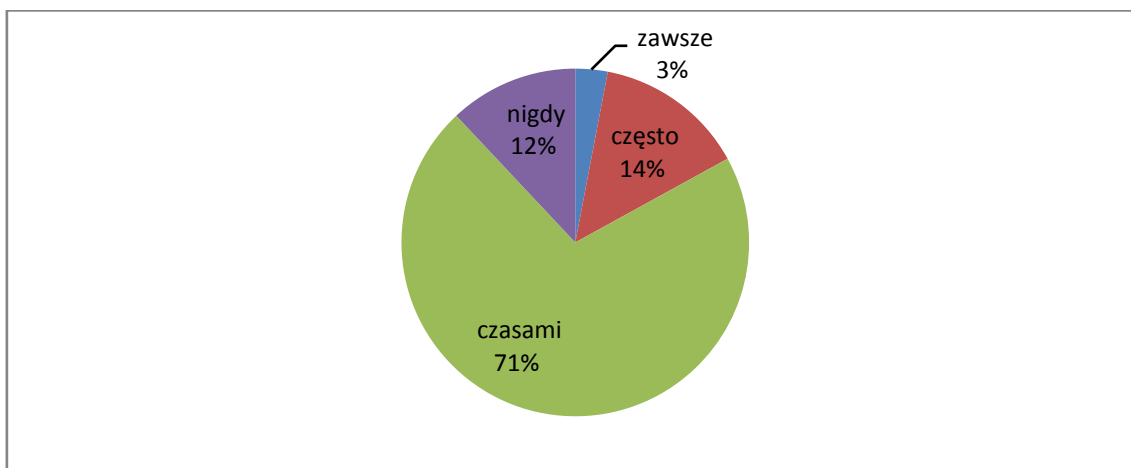
- a) zawsze 0%
- b) często 13%
- c) czasami 60%
- d) nigdy 27%



3. Jak często nauczyciele stosują różne typy ćwiczeń – standardowe dla wszystkich, trudniejsze dla chętnych lub zadają dodatkową pracę domową dla zainteresowanych uczniów?

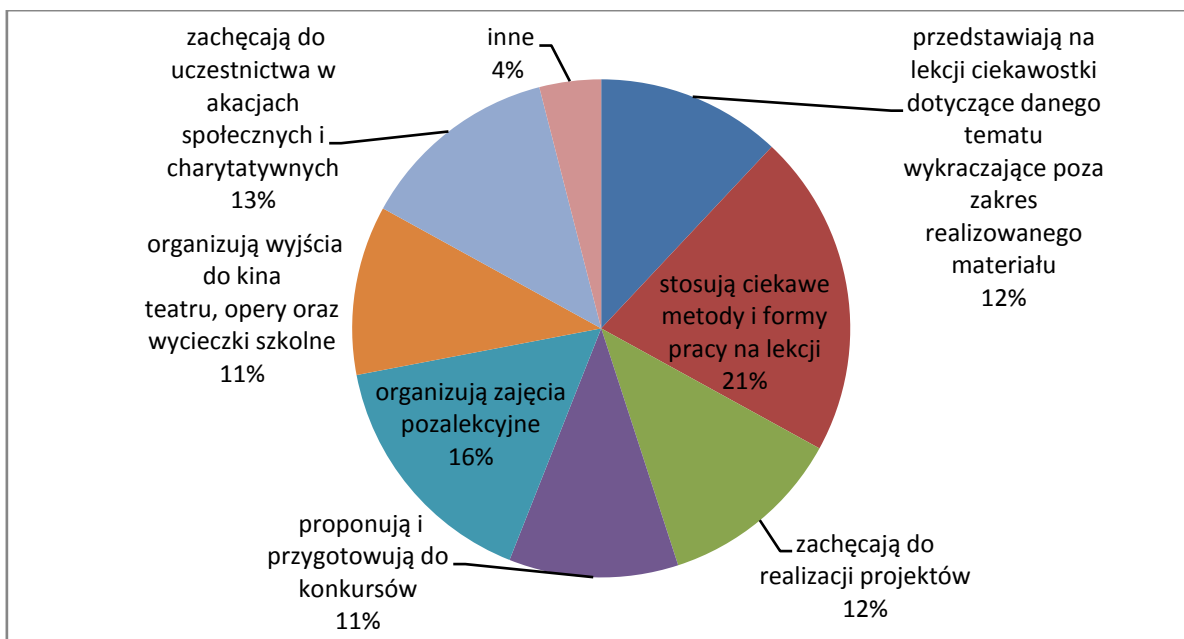


- a) zawsze 3%
- b) często 14%
- c) czasami 71%
- d) nigdy 12%



4. W jaki sposób nauczyciele rozbudzają twoje zainteresowania?

- a) przedstawiają na lekcji ciekawostki dotyczące danego tematu wykraczające poza zakres realizowanego materiału 12%
- b) stosują ciekawe metody i formy pracy na lekcji 21%
- c) zachęcają do realizacji projektów 12%
- d) proponują i przygotowują do konkursów 11%
- e) organizują zajęcia pozalekcyjne 16%
- f) organizują wyjścia do kina teatru, opery oraz wycieczki szkolne 11%
- g) zachęcają do uczestnictwa w akacjach społecznych i charytatywnych 13%
- h) inne 4%



## Wnioski:

1. Należy przekazywać uczniom w sposób dyskretny informację zwrotną odnośnie stosowania się do zaleceń PPP (istnieje spora rozbieżność między opiniami uczniów i nauczycieli w tej kwestii).
2. Należy więcej uwagi poświęcać uczniom zdolnym i pracować z nimi stosując różne metody i formy.
3. Trzeba zintensyfikować działania mające na celu rozbudzenie zainteresowań uczniów poprzez inne działania niż zróżnicowane formy i metody pracy.
4. Trzeba nieco zmienić priorytety odnośnie efektów dostosowywania działań nauczycieli do potrzeb uczniów (biorąc pod uwagę przede wszystkim ich umiejętności, wiedzę czy zrozumienie lub utrwalenie zagadnienia nie zaś uatrakcyjnienie lekcji).
5. Należy jeszcze intensywniej wykorzystywać metody aktywizujące, projektu, gry dydaktyczne, by rozbudzać zainteresowania uczniów; dostosować pracę nauczyciela do potrzeb uczniów.
6. Należy zbadać – w sposób ankietowy – potrzeby i zainteresowania, przygotować dla nich ofertę zajęć i przedstawić ją wychowankom.

### **3. Uczniom udzielana jest pomoc psychologiczno-pedagogiczna.** (przygotowała p. H. Bonarska)

#### **Ankieta dla nauczycieli**

W ankiecie wzięło udział 25 nauczycieli. Nauczyciele odpowiadali na trzy pytania .

PYTANIE 1 - Czy udziela Pan/ Pani pomocy swoim uczniom?

25 osób, czyli 100% ankietowanych odpowiedziało twierdząco tak.

PYTANIE 2 - Jak często Pan / Pani udziela tej pomocy ?

- 16 nauczycieli - zawsze
- 9 nauczycieli - doraźnie.

PYTANIE 3 – Proszę podać formy w jakiej pomoc ta jest udzielana ?

- 18% organizuje zajęcia dodatkowe,
- 22% dostosowuje środki i metody pracy do potrzeb uczniów,
- 22% dostosowuje tempo pracy do poziomu uczniów,
- 12 % kontaktuje się indywidualnie z rodzicami,
- 2% kontaktuje się z instytucjami zewnętrznymi,
- 18% wymienia doświadczenia z innymi nauczycielami,
- 6% niesie pomoc swoim wychowankom w postaci rzeczowej.

#### **WNIOSKI :**

W naszej szkole nauczyciele chętnie udzielają pomocy swoim wychowankom. Reagują na potrzeby uczniów, wspierają ich rozwój osobisty. Organizowana pomoc przejawia się w:

- realizację szkolnych programów profilaktyki,
- diagnoza sytuacji uczniów poprzez wywiad,
- podejmowanie działań na rzecz zorganizowania opieki i pomocy materialnej uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej,
- kontakt z instytucjami zewnętrznymi,
- obserwowanie uczniów ze środowisk zagrożonych, gromadzenie spostrzeżeń dotyczących historii ich życia, kontaktów rodzinnych, rówieśniczych,
- przeprowadzanie wywiadów środowiskowych,

### Ankieta dla uczniów

W ankiecie wzięło udział 272 uczniów . Uczniowie odpowiadali na trzy pytania,

PYTANIE 1 - Czy korzystasz z pomocy oferowanej Ci przez szkołę?

- 110 uczniów - tak,
- 162 uczniów - nie,

PYTANIE 2 - Jeśli nie korzystasz z pomocy to dlaczego?

- 20 % - ze względu na utrudniony dojazd i powrót ze szkoły,
- 32 % - brak wolnego czasu,
- 19 % - nie posiadają takiej potrzeby,
- 20% - wierzą we własne możliwości i intelekt,
- 9% - nie udzieliło odpowiedzi,

PYTANIE 3 - Z jakiej formy oferowanej Ci pomocy korzystasz ?

- 57 % - bierze udział w zajęciach dodatkowych,
- 22% - rozmawia z nauczycielami, wychowawcami i pedagogiem,
- 8% - korzysta z pomocy w formie rzeczowej,
- 12% - na zajęciach metody pracy są zgodne z ich potrzebami,
- 1% - korzysta z pomocy oferowanej przez instytucje zewnętrzne,

### **WNIOSKI :**

W naszej szkole tylko 40 % uczniów korzysta z pomocy oferowanej im przez placówkę . Istotne jest by zwiększyć świadomość uczniów, aby korzystali z pomocy, którą oferuje im szkoła . W tym celu zaleca się przeprowadzanie rozmów indywidualnych, poprawa kontaktów z rodzicami w celu pozyskania informacji o uczniach, którzy takiej pomocy potrzebują, a sami nie mają odwagi o nią prosić. Rozmawiać z młodzieżą na godzinach wychowawczych. Zachęcać do korzystania z możliwości do rozwoju intelektualnego, jak również pomocy socjalnej.

**4. Szkoła współpracuje z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom.**  
(przygotowała p. B. Kapcia)

**Scenariusz wywiadu z pedagogiem szkolnym :**

1. Z jakimi instytucjami świadczącymi poradnictwo oraz pomoc uczniom współpracuje szkoła?
2. Na czym polega współpraca z podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom?
3. Jakie są efekty współpracy z Powiatową Poradnią Pedagogiczno-Psychologiczną oraz innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom?

Lp.	Nazwa instytucji	Przebieg współpracy pedagoga szkolnego z podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc
1.	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna PPPP	<ul style="list-style-type: none"> <li>-comiesięczne spotkania konsultacyjne pedagogów szkół ponadgimnazjalnych- omawianie dokumentacji, problemów</li> <li>- kierowanie uczniów z problemami dydaktycznymi (podejrzenie dysleksji), emocjonalnymi, rodzinnymi do psychologa</li> <li>-prowadzenie terapii przez psychologów i pedagogów na terenie poradni</li> <li>- monitorowanie realizacji zaleceń zawartych w opiniach na terenie poradni</li> <li>-przeprowadzenie zajęć w ramach „Dnia Zdrowia Psychicznego” przez przedstawiciela PPPP</li> <li>-kierowanie rodziców uczniów do psychologa</li> </ul>
2.	Tarnogórski Ośrodek Terapii Uzależnień, Profilaktyki i Pomocy Psychologicznej SP ZOZ „TO TU”	<ul style="list-style-type: none"> <li>- kierowanie uczniów do terapeutów uzależnień</li> <li>- kierowanie uczniów do lekarza psychiatry</li> <li>- zajęcia dla młodzieży z przemocy domowej i rówieśniczej</li> </ul>

3.	Stowarzyszenie Falochron	<ul style="list-style-type: none"> <li>- prowadzenie terapii uzależnień</li> <li>- prowadzenie zajęć dla młodzieży (alkoholizm, uzależnienie od komputera, nikotyny)</li> <li>- kierowanie młodzieży na terapię uzależnień</li> <li>-organizowanie konferencji naukowych dla pedagogów, psychologów i nauczycieli</li> </ul>
4.	Tarnogórskie Centrum Kultury TCK	<ul style="list-style-type: none"> <li>- prowadzenie wykładów w oparciu o edukację filmową (profilaktyczna edukacja filmowa)</li> <li>- miejsce spotkań, wykładów</li> </ul>
5.	Pełnomocnik burmistrza do spraw uzależnień	<ul style="list-style-type: none"> <li>- organizacja Tarnogórskich Dni Profilaktyki- wykłady, przedstawienia profilaktyczne</li> </ul>
6.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie PCPR	<ul style="list-style-type: none"> <li>- monitorowanie sytuacji dydaktyczno- opiekuńczej- sporządzanie opinii na temat funkcjonowania uczniów w szkole</li> <li>- organizowanie opieki w rodzinach zastępczych</li> <li>- monitorowanie wywiązywania się z obowiązków rodzin zastępczych</li> </ul>
7.	Policja	<ul style="list-style-type: none"> <li>- interwencje</li> <li>- prowadzenie zajęć edukacyjno-profilaktycznych</li> <li>- uczestnictwo w konferencjach</li> <li>- pogadanki dyscyplinujące</li> </ul>
8.	Urząd Miasta	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Wydział Edukacji- wnioskowanie dotyczące zasiłków i stypendiów</li> <li>- pomoc finansowa</li> </ul>
9.	Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny	<ul style="list-style-type: none"> <li>- realizacja programu profilaktyki zdrowotnej i uzależnień</li> </ul>

**Efekty współpracy** z Powiatową Poradnią Pedagogiczno-Psychologiczną oraz innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom:

1. Wzrost poziomu wiedzy uczniów, rodziców, nauczycieli na temat zagrożeń oraz czynników chroniących tj. zdrowia psychicznego, problemów emocjonalnych, problemów dydaktycznych.
2. Otoczenie uczniów opieką psychologiczno- pedagogiczną.
3. Zapewnienie opieki socjalnej.
4. Przybliżenie zakresu działań danej placówki oraz zapoznanie uczniów i nauczycieli z jej przedstawicielami- poradnictwo młodzieżowe.
5. Indywidualizacja pracy z uczniem oraz jej monitorowanie.
6. Realizacja szkolnego programu profilaktyki i jego ewaluacja.

## **Wnioski**

Pedagog szkolny współpracuje z wieloma zróżnicowanymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom. Zasadnicze znaczenie w tym zakresie ma Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, która wspiera działania szkoły poprzez:

- wspomaganie właściwego rozwoju i efektywności uczenia się młodzieży,
- profilaktykę uzależnień i innych problemów młodzieży,
- terapię zaburzeń dysfunkcyjnych,
- pomoc w diagnozowaniu i rozwijaniu możliwości oraz mocnych i słabych stron uczniów,
- wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji szkoły i rodziny.

Poradnia realizuje zadania poprzez diagnozę, konsultację, terapię. Dzięki współpracy naszej szkoły z PPPP, możliwe jest podjęcie przez nauczycieli i wychowawców - działań zmierzających do:

- objęcia uczniów zajęciami dydaktyczno-wyrównawczymi,
- dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb ucznia,
- udzielania zezwolenia na indywidualny tok nauki,
- przystąpienia ucznia z zaburzeniami lub trudnościami w uczeniu do egzaminów zgodnie z zaleceniami PPP,

Ważnym efektem współpracy z innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom jest wzrost poziomu wiedzy- zarówno uczniów, rodziców, jak

i nauczycieli i wychowawców- na temat uzależnień, agresji, przemocy i stresu, profilaktyki zdrowotnej, itp.

Uczniowie i ich rodzice mogą liczyć na wsparcie pedagoga szkolnego, który udziela pomocy osobiście lub w razie potrzeby kieruje do właściwej placówki świadczącej pomoc w tym zakresie.

Należy podejmować działania zmierzające do wczesnej diagnozy sytuacji problemowych oraz stałego ich monitorowania. Wszyscy nauczyciele i wychowawcy powinni świadomie realizować szkolny program profilaktyki i przeprowadzać jego ewaluację.

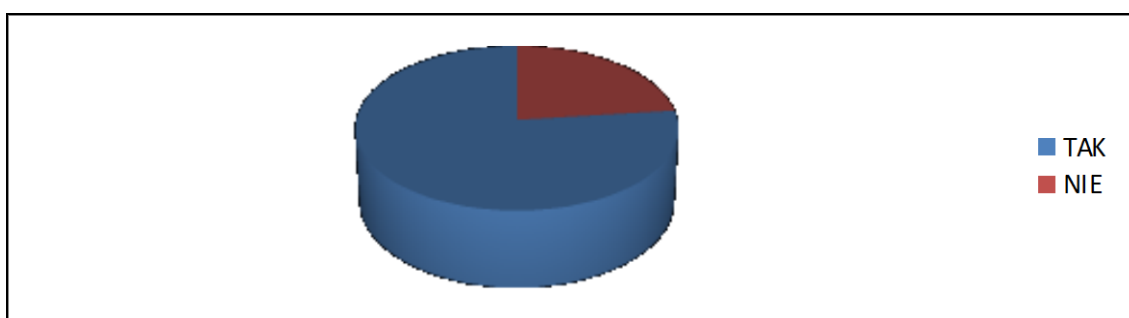


## 5. W opinii rodziców i uczniów wsparcie otrzymywane w szkole odpowiada ich potrzebom. (przygotowała p. A. Nawara)

Badaniem objęto 96 rodziców uczniów Centrum Edukacji Ekonomiczno-Handlowej w Tarnowskich Górach. Ankieta była anonimowa i składała się z 9 pytań.

### 1. Czy informuje Pani/Pan szkołę o potrzebach swojego dziecka?

a) Tak	74 osoby (77%)
b) Nie	22 osoby (23%)

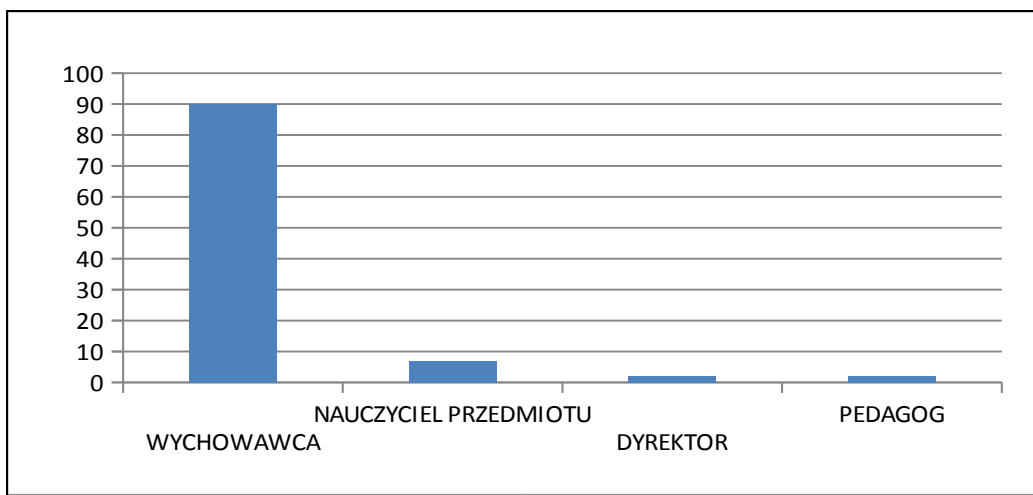


Po przeanalizowaniu odpowiedzi okazuje się, że aż 77% ankietowanych rodziców informuje o potrzebach swojego dziecka w szkole. 23% spośród respondentów nie informuje o takich potrzebach.

Ważne było dopytanie tych, spośród rodziców, którzy wybrali odpowiedź „nie” o przyczynę nieinformowania szkoły o potrzebach dziecka. W odpowiedziach na pytanie otwarte „Jeśli nie (uczestniczy) to dlaczego” pojawiały się sformułowania „nie ma/nie było takiej konieczności” (11 osób), „dziecko samo zgłasza takie potrzeby” (2 osoby). Pozostali ankietowani nie udzielili odpowiedzi na pytanie dlaczego nie informują o takim stanie rzeczy.

### 2. Do kogo zwraca się Pani/Pan w sytuacji, gdy Pani/Pana dziecko potrzebuje pomocy w szkole?

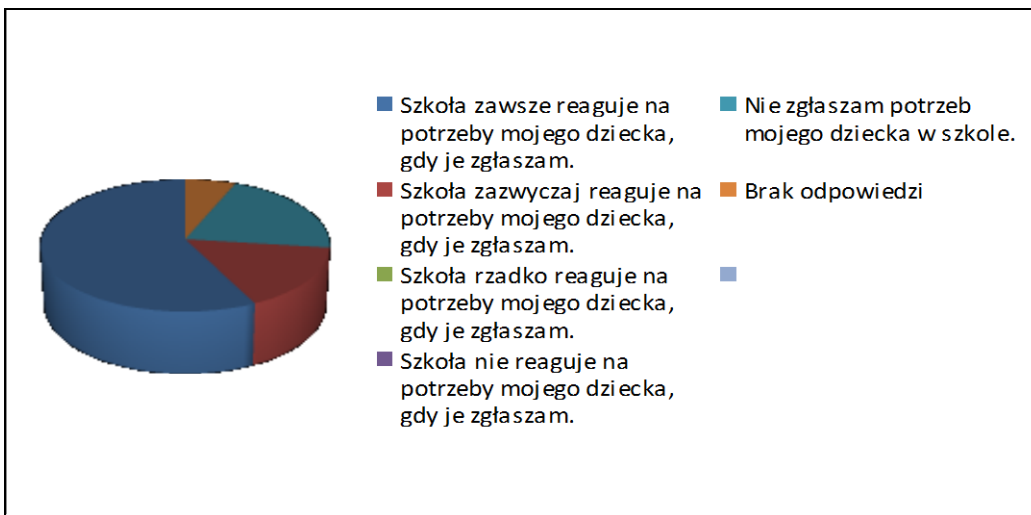
a) Wychowawcy	90 osób
b) Nauczyciela przedmiotu	7 osób
c) Dyrektor	2 osoby
d) Pedagoga	2 osoby



W pytaniu o szeroko rozumianą „pomoc” aż 90 osób zwraca się do wychowawcy. Ponieważ było to pytanie z możliwością wyboru wielokrotnego, kilkoro rodziców zakreśliło więcej niż jedną odpowiedź. Oprócz odpowiedzi „do wychowawcy” 7 osób zwraca się bezpośrednio do nauczyciela przedmiotu, 2 osoby do dyrektora i dwie do pedagoga.

**3. W jakim stopniu jest Pan/Pani zadowolony/-a z kontaktów ze szkołą. Proszę wybrać zdanie:**

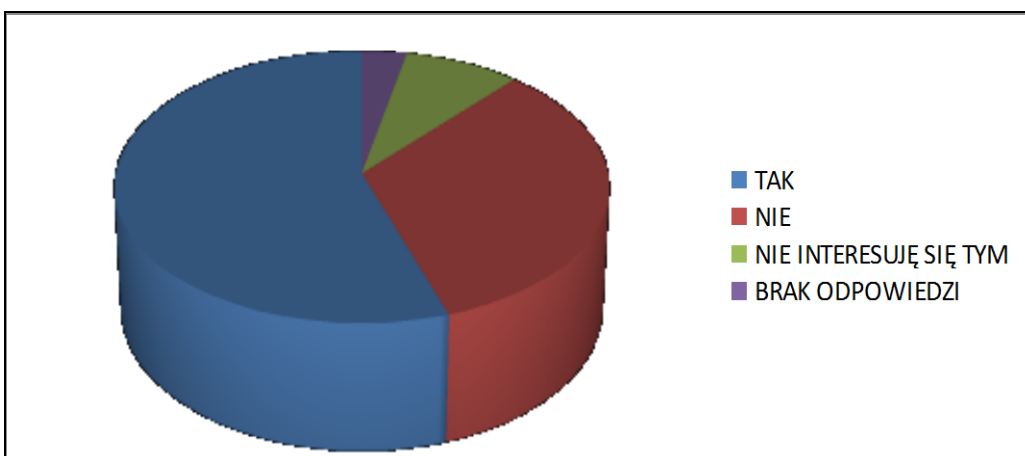
- a) Szkoła zawsze reaguje na potrzeby mojego dziecka, gdy je zgłaszam. 55 osób (57,3%)
  - b) Szkoła zazwyczaj reaguje na potrzeby mojego dziecka, gdy je zgłaszam. 15 osób (15,6%)
  - c) Szkoła rzadko reaguje na potrzeby mojego dziecka, gdy je zgłaszam. 0
  - d) Szkoła nie reaguje na potrzeby mojego dziecka, gdy je zgłaszam. 0
  - e) Nie zgłaszam potrzeb mojego dziecka w szkole. 20 osób (20,9%)
- 6 osób nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.



Rodzice bardzo wysoko i wysoko ocenili kontakt ze szkołą odpowiednio aż 57,3% stwierdziło, że szkoła zawsze reaguje na potrzeby ich dziecka w szkole a 15,6%, że szkoła robi to zazwyczaj. Konsekwentnie z odpowiedziami na wcześniejsze pytania 20,8% nie mogło dokonać takiej oceny, ponieważ nie zgłaszają potrzeb dziecka w szkole.

**4. Czy zna Pani/Pan ofertę edukacyjną zajęć pozalekcyjnych odbywających się w szkole?**

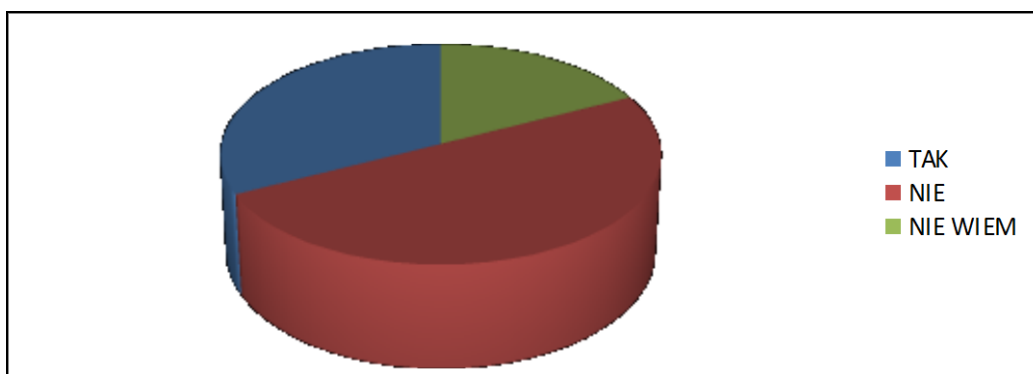
- a) Tak 53 osoby (55,2%)
  - b) Nie 32 osoby (33,3%)
  - c) Nie interesuję się tym 8 osób(8,3%)
- 3 osoby nie udzieliły odpowiedzi



### 5. Czy Pani/Pana dziecko uczestniczy w zajęciach pozalekcyjnych?

- a) Tak 31 osób (32,3%)
- b) Nie 47 osób (50%)
- c) Nie wiem 17 osób (17,7%)

1 osoba nie udzieliła żadnej odpowiedzi

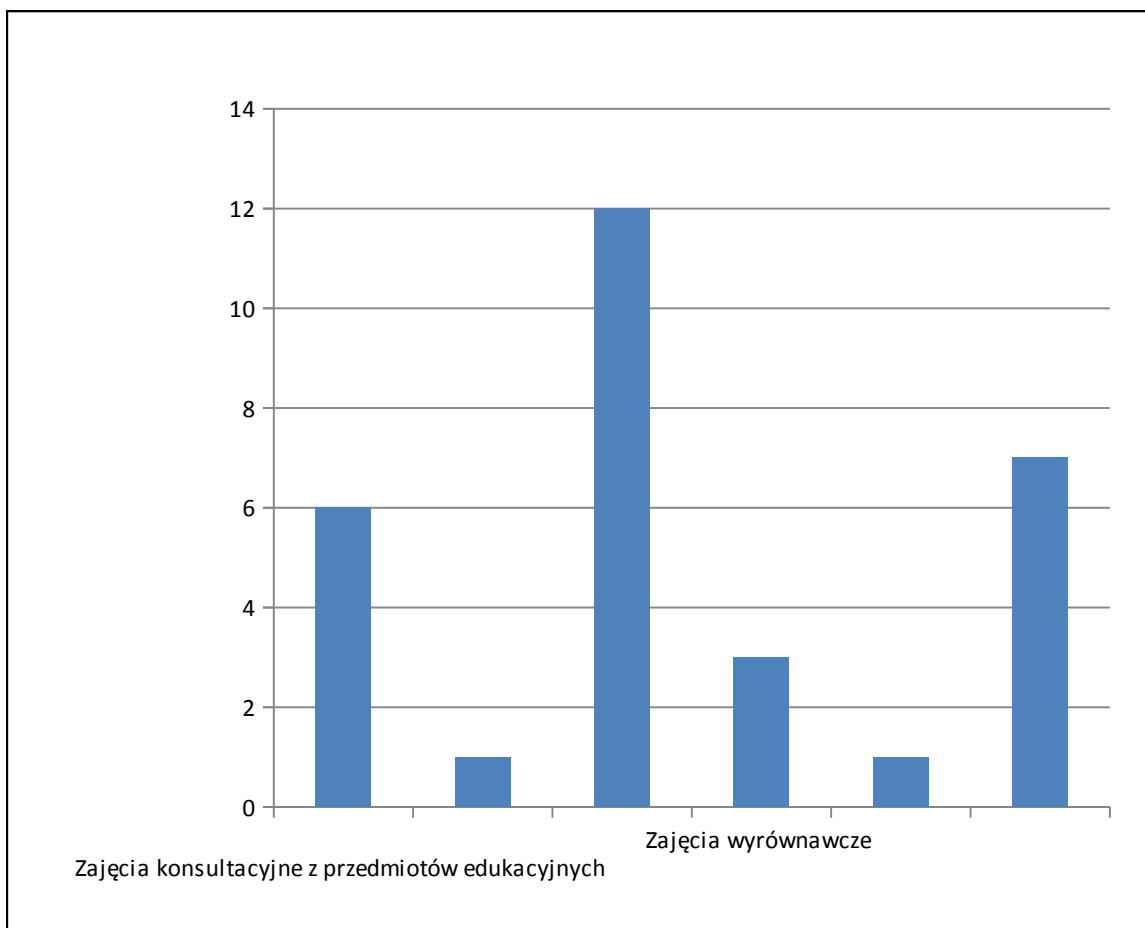


Pytania 4 i 5 wykazały, że tylko 55,2% rodziców zna ofertę zajęć pozalekcyjnych a jedynie 32,3% dzieci rodziców ankietowanych uczestniczy w zajęciach.

Wśród powodów braku uczestnictwa rodzice wskazywali najczęściej późny powrót do domu/problemy z dojazdem, brak potrzeby, brak chęci, zaangażowanie w zajęcia poza szkołą.

### 6. Jeśli uczestniczy w zajęciach pozalekcyjnych, to w jakich? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź).

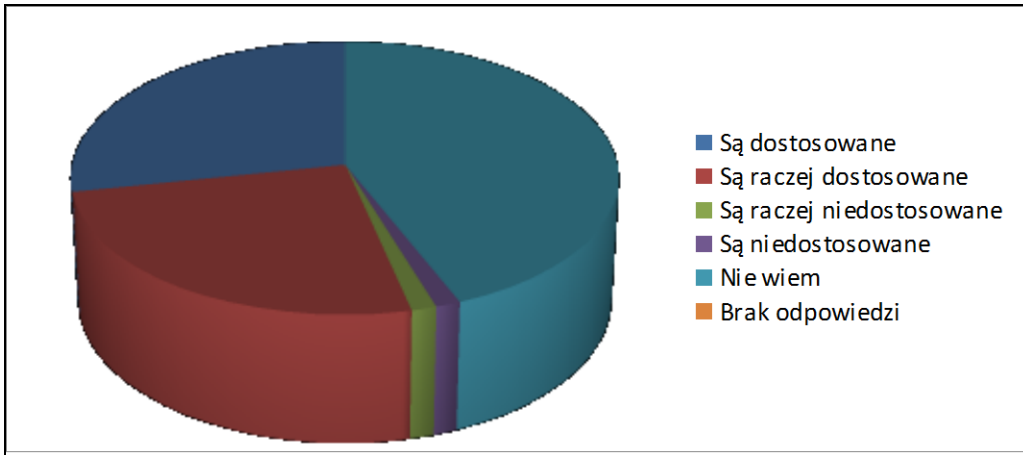
- a) Zajęcia konsultacyjne z przedmiotów edukacyjnych (np. Kółko matematyczne, Kółko języka polskiego); 6 osób
- b) Szkolne koła języków obcych 1 osoba
- c) Zajęcia artystyczne 5 osób
- d) Zajęcia sportowe 12 osób
- e) Zajęcia wyrównawcze 3 osoby
- f) Zajęcia związane z przedsiębiorczością 1 osoba
- g) Szkolna Sekcja Wolontariatu; 7 osób



**7. W jakim stopniu zajęcia pozalekcyjne, Pani/Pana zdaniem, są dostosowane do potrzeb Pani/Pana dziecka?**

a) Są dostosowane	20 osób (20,8%)
b) Są raczej dostosowane	18 osób (18,75%)
c) Są raczej niedostosowane	1 osoba (1%)
d) Są niedostosowane	1 osoba (1%)
e) Nie wiem	31 osób (32,3%)

25 osób nie zaznaczyło żadnej odpowiedzi, były to osoby, które udzieliły wcześniej odpowiedzi przeczącej co do znajomości oferty zajęć pozalekcyjnych.

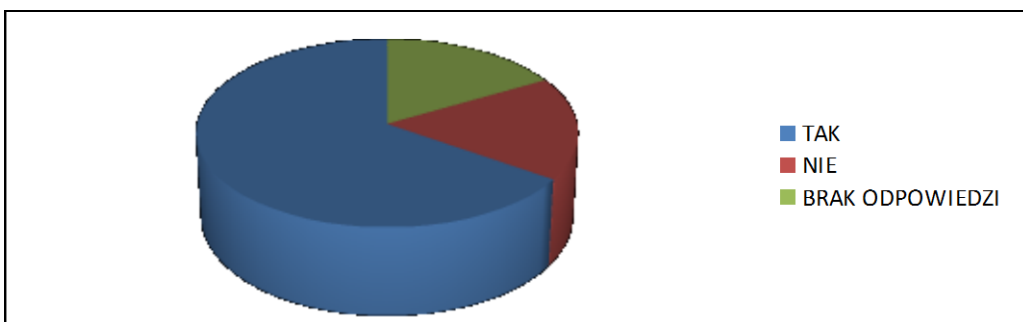


W pytaniach 6 i 7 ci rodzice, którzy orientują się w sprawach zajęć dodatkowych wysoko ocenili stopień dostosowania zajęć pozalekcyjnych do potrzeb ich dzieci. Odpowiedzi „nie wiem” udzieliły osoby, które nie wiedzą czy dzieci angażują się z zajęcia pozalekcyjne bądź też nie angażują się w w/w zajęcia.

**8. Czy wychowawca rozmawia z Panią/Panem o możliwościach i potrzebach Pani/Pana dziecka?**

- a) Tak 63 osoby (65,6%)
  - b) Nie 17 osób (17,7%)
- 16 osób pominęło to pytanie.

Ponad 65% odpowiadających udzieliło odpowiedzi twierdzącej – wychowawca rozmawia z rodzicami na temat możliwości i potrzeb ich dziecka. Jedyne 17,7% twierdzi, że wychowawca nie rozmawia z nimi na ten temat.



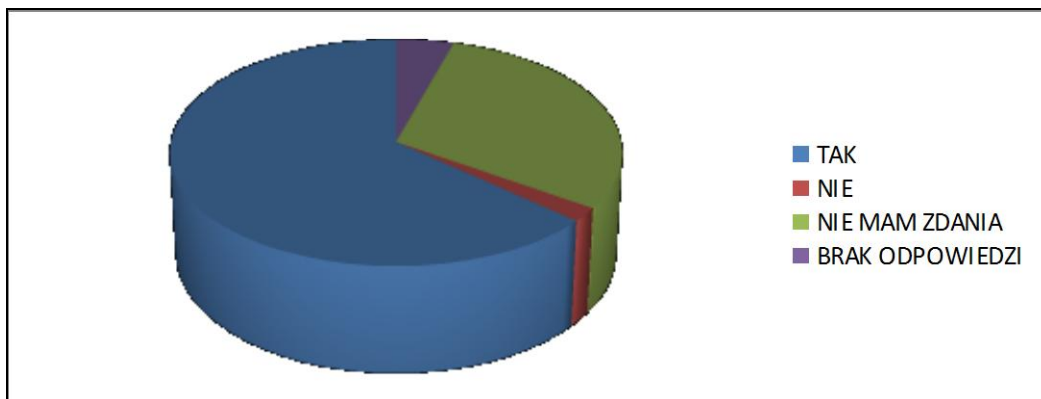
**9. Czy, Pani/Pana zdaniem, szkoła wspiera ucznia w osiągnięciu sukcesu szkolnego na miarę jego możliwości i motywuje do pracy?**

Tak 61 osób (63,5%)

Nie 2 osoby (2%)

Nie mam zdania 29 osób (30%)

4 osoby nie udzieliły żadnej odpowiedzi.



Ponad 63,5% z respondowanych wysoko oceniła wsparcie udzielane przez szkołę w osiągnięciu sukcesu przez ich dziecko. Szkoła, zdaniem rodziców, wspiera i motywuje. Jedynie 2% odpowiadających udzieliło odpowiedzi przeczącej – szkoła nie motywuje i nie wspiera ucznia. 30% odpowiadających nie ma w tej sprawie zdania.

**WNIOSKI:**

Należy:

- a) w dalszy ciągu podtrzymywać komunikację między szkołą a rodzicami,
- b) informować rodziców uczniów o możliwościach uczestnictwa w zajęciach dodatkowych,
- c) włączać wszystkich rodziców do planowania rozwoju dziecka.

## **6. W szkole realizowane są działania antydyskryminacyjne obejmujące całą społeczność szkoły. (przygotowała p. J. Winszczyk)**

W celu zebrania informacji przeprowadzono ankietę, która skierowana była do uczniów (197 osób), rodziców (90 osób) i nauczycieli (30 osób) Centrum Edukacji Ekonomiczno-Handlowej w Tarnowskich Górach. Przeprowadzono również wywiady z nauczycielami i pedagogiem szkolnym.

### *Uczniowie odpowiadali na następujące pytania*

1. Czy w szkole zdarzają się sytuacje związane z dyskryminacją ?
  - a) tak - 100
  - b) nie - 97
  
2. Jeżeli tak, to z jakiego powodu ? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)
  - a) odmienny wygląd zewnętrzny - 58
  - b) zdrowie i sprawność fizyczna – 39
  - c) status społeczny - 31
  - d) względy religijne - 24
  - e) wiek - 20
  - f) płeć - 14
  - g) inne
    - umiejętność przyswajania wiedzy na lekcji/poziom wiedzy - 11
    - orientacja seksualna - 5
    - przynależność do grupy - 5
    - otyłość - 4
    - poglądy polityczne - 3
    - status ekonomiczny - 1
    - inne zachowania - 1
  
3. Czy Ty spotkałeś się kiedykolwiek z dyskryminacją w szkole ?
  - a) tak - 89
  - b) nie - 107
  
4. Czy są podejmowane działania mające na celu eliminację tych zachowań?
  - a) tak - 93
  - b) nie - 92
  
5. Jeżeli tak, to jakie? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)
  - a) spotkania z pedagogiem - 75
  - b) rozmowy z wychowawcą - 63
  - c) rozmowy z nauczycielami - 44
  - d) spotkania z policją - 43
  - e) spotkania z rodzicami - 18
  - f) inne
    - inni uczniowie - 2
    - koledzy z klasy - 2



Rodzice odpowiadali na następujące pytania:

1. Czy Państwa syn/córka spotkał/spotkała się z przejawami dyskryminacji w szkole?
  - a) tak - 2
  - b) nie - 87
2. Jeżeli tak, to z jakiego powodu?
  - a) odmienny wygląd zewnętrzny - 2

Nauczyciele odpowiadali na następujące pytania:

1. Czy w szkole zdarzają się sytuacje związane z dyskryminacją?
  - a) tak - 10
  - b) nie - 20
2. Jeżeli tak, to z jakiego powodu? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)
  - a) zdrowie i sprawność fizyczna - 6
  - b) odmienny wygląd zewnętrzny - 4
  - c) względy religijne - 4
  - d) status społeczny - 2
  - e) płeć - 2
  - f) wiek - 1
  - g) inne
    - orientacja seksualna - 2
    - poglądy polityczne - 1
    - odmienny kolor skóry - 1
    - pochodzenie etniczne - 1
3. Czy podejmował/a Pan/i działania antydyskryminacyjne?
  - a) tak - 12
  - b) nie - 16
4. Jeżeli tak, to jakie przesłanki uwzględniały? (można zaznaczyć więcej odpowiedzi)
  - a) niepełnosprawność/stan zdrowia - 5
  - b) orientacja seksualna - 4
  - c) religia - 4
  - d) status ekonomiczny - 4
  - e) pochodzenie społeczne - 2
  - f) wiek - 2
  - g) poglądy polityczne - 1
  - h) płeć - 1
  - i) inne
    - kolor skóry - 1
    - sprawność fizyczna - 1
    - pochodzenie etniczne - 1

## Wnioski:

- W szkole młodzież i nauczyciele zauważają sytuacje związane z dyskryminacją
- Prawie połowa ankietowanych uczniów spotkała się bezpośrednio z dyskryminacją
- Rodzice w zdecydowanej większości nie spotkali się z przejawami dyskryminacji swojego dziecka, za wyjątkiem dwóch osób, gdzie dyskryminacja dotyczyła odmiennego wyglądu zewnętrznego
- Podejmowane są działania mające na celu likwidację takich zachowań, pomocą służą tutaj przede wszystkim pedagog szkolny i wychowawcy
- Nauczyciele podejmują działania antydyskryminacyjne najczęściej w ramach nauczanego przedmiotu między innymi przy omawianiu przepisów dotyczących zatrudnienia, przy analizie kodeksu pracy i na godzinach do dyspozycji wychowawcy
- Pedagog szkolny, który jednocześnie prowadzi zajęcia przysposobienia do życia w rodzinie przeciwdziała przejawom zachowań dyskryminacyjnych uczniów poprzez:
  - organizowanie zajęć profilaktycznych oraz w ramach WDŻ na temat tolerancji, mniejszości seksualnych, religijnych, zdrowia psychicznego, niepełnosprawności fizycznej i intelektualnej, stereotypów i uprzedzeń wobec osób starszych, a także stereotypów dotyczących funkcji społecznych, zawodowych i rodzicielskich z uwzględnieniem płci itp.
  - organizowanie spotkań ze specjalistami z zewnątrz np. psychologiem ( zaburzenia psychiczne i emocjonalne)
  - poradnictwo psychopedagogiczne
  - przygotowywanie gazetek informacyjnych na korytarzu szkoły oraz umieszczanie informacji profilaktycznych na stronie internetowej szkoły
  - rozmowy wychowawcze, dyscyplinujące oraz informacyjne z uczniami
  - reagowanie na wszelkie formy dyskryminacji
  - współpracę z rodzicami oraz placówkami specjalistycznymi
  - nazywanie po imieniu przejawów dyskryminacji i uprzedzeń pojawiających się na terenie szkoły

### III. Podsumowanie.

Podsumowując wyniki ewaluowanego obszaru stwierdza się, co następuje:

#### Uczniowie

- Z prośbą o pomoc w rozwiązaniu problemów zwraca się około 20 procent uczniów, przede wszystkim do wychowawców, pedagoga szkolnego oraz pozostałych nauczycieli. W większości wypadków uczniowie nie zwracają się o pomoc do nauczycieli, ponieważ nie mają poważniejszych problemów lub rozwiązują je z najbliższymi. Niektórzy uczniowie uważają, że nauczyciele nie powinni znać prywatnych spraw uczniów, nie mają zaufania do nauczycieli lub towarzyszy im poczucie, że nikogo w szkole ich problemy nie dotyczą.
- Według opinii uczniów nauczyciele czasami różnicują trudność i typy zadań dla uczniów zdolnych i przeciętnych, rozbudzają ich zainteresowania przede wszystkim przedstawiając na lekcji ciekawostki dotyczące danego tematu wykraczające poza zakres realizowanego materiału, stosując ciekawe metody i formy pracy na lekcji, zachęcając do realizacji projektów, proponując i przygotowując do konkursów, organizując zajęcia pozalekcyjne. Uczniowie posiadający opinie PPP sądzą, że nauczyciele czasami (60 procent ankietowanych) uwzględniają zalecenia w nich zawarte i dostosowują czas pracy na lekcji do możliwości i potrzeb w/w uczniów.
- Większość uczniów nie korzysta z pomocy pedagogiczno-psychologicznej proponowanej przez szkołę, ponieważ brak im wolnego czasu, mają utrudniony dojazd i powrót ze szkoły lub wierzą we własne możliwości i intelekt. Podstawową formą pomocy, z jakiej korzystają uczniowie są zajęcia dodatkowe.
- Młodzież zauważa sytuacje związane z dyskryminacją. Prawie połowa ankietowanych uczniów spotkała się bezpośrednio z dyskryminacją przede wszystkim z powodu odmiennego wyglądu zewnętrznego, stanu zdrowia i sprawności fizycznej, statusu społecznego oraz względów religijnych.

#### Nauczyciele

- Na zadane pytanie: „Czy rozpoznaje Pan/Pani indywidualne potrzeby uczniów oraz sytuację społeczną każdego z nich?” wszyscy nauczyciele odpowiedzieli twierdząco. Rozpoznawanie potrzeb i możliwości uczniów odbywa się w dwóch etapach. Pierwsze rozpoznanie możliwości i potrzeb uczniów rozpoczynających naukę w szkole odbywa się poprzez: analizę opinii i orzeczeń PPP, dokumentów z poprzednich placówek, zaświadczeń lekarskich, rozmowę z rodzicami, obserwację uczniów. Drugie bieżące rozpoznawanie potrzeb i możliwości uczniów odbywa się poprzez: obserwację uczniów podczas zajęć i przerw, rozmowy indywidualne, ankiety, analizę aktualnych orzeczeń i opinii PPP, diagnozy przedmiotowe uczniów,
- Wszyscy nauczyciele oświadczyli, że zapoznają się z opiniami PPP i stosują się do ich zaleceń. Według nauczycieli najpowszechniejszymi metodami pracy z uczniami posiadającymi opinie PPP są metody aktywizujące, problemowe i podające. Formy pracy na lekcji to: praca grupowa i indywidualna. Środki dydaktyczne stosowane przez nauczycieli Pan/i by jeszcze lepiej dostosować swoją pracę do potrzeb

uczniów z opiniami PPP to najczęściej: karty pracy, komputer, metody audiowizualne, prezentacje, gry dydaktyczne, podręczniki. Dzięki w/w metodom i formom pracy oraz środkom dydaktycznym nauczyciele osiągnęli następujące efekty: urozmaicenie lekcji, wzrost aktywności uczniów, podwyższenie poziomu pracy, lepsze zrozumienie celów lekcji, utrwalenie wiadomości.

- Nauczyciele stosują następujące metody i formy pracy z uczniem zdolnym: metoda projektu, metody aktywizujące, problemowe, dyskusja; formy pracy – indywidualna i grupowa. Środki dydaktyczne oraz inne formy zainteresowań proponowane uczniom zdolnym to: konkursy, projekty, wycieczki, prezentacje, kółka, gry dydaktyczne, warsztaty, sprzęt sportowy, teksty źródłowe, teksty naukowe, filmy, olimpiady, zawody, spotkania ze specjalistami.
- Nauczyciele chętnie udzielają pomocy swoim wychowankom. Reagują na potrzeby uczniów, wspierają ich rozwój osobisty. Organizowana pomoc przejawia się poprzez: realizację szkolnych programów profilaktyki, diagnozy sytuacji uczniów poprzez wywiad, podejmowanie działań na rzecz zorganizowania opieki i pomocy materialnej uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, kontakt z instytucjami zewnętrznymi, obserwowanie uczniów ze środowisk zagrożonych, gromadzenie spostrzeżeń dotyczących historii ich życia, kontaktów rodzinnych, rówieśniczych, przeprowadzanie wywiadów środowiskowych.
- Nauczyciele zauważają sytuacje związane z dyskryminacją, dlatego odejmowane są działania mające na celu likwidację takich zachowań. Nauczyciele podejmują działania antydyskryminacyjne najczęściej w ramach nauczanego przedmiotu między innymi przy omawianiu przepisów dotyczących zatrudnienia, przy analizie kodeksu pracy i na godzinach do dyspozycji wychowawcy.

### **Pedagog szkolny**

- Pedagog szkolny współpracuje z wieloma zróżnicowanymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom. Zasadnicze znaczenie w tym zakresie ma Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, która wspiera działania szkoły poprzez: wspomaganie właściwego rozwoju i efektywności uczenia się młodzieży, profilaktykę uzależnień i innych problemów młodzieży, terapię zaburzeń dysfunkcyjnych, pomoc w diagnozowaniu i rozwijaniu możliwości oraz mocnych i słabych stron uczniów, wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji szkoły i rodziny.
- Poradnia realizuje zadania poprzez diagnozę, konsultację, terapię. Dzięki współpracy naszej szkoły z PPP, możliwe jest podjęcie -przez nauczycieli i wychowawców - działań zmierzających do: objęcia uczniów zajęciami dydaktyczno-wyrównawczymi, dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb ucznia, udzielania zezwolenia na indywidualny tok nauki, przystąpienia ucznia z zaburzeniami lub trudnościami w uczeniu do egzaminów zgodnie z zaleceniami PPP.
- Ważnym efektem współpracy z innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom jest wzrost poziomu wiedzy- zarówno uczniów, rodziców, jak i nauczycieli i wychowawców- na temat uzależnień, agresji, przemocy i stresu, profilaktyki zdrowotnej, itp.

- Uczniowie i ich rodzice mogą liczyć na wsparcie pedagoga szkolnego, który udziela pomocy osobiście lub w razie potrzeby kieruje do właściwej placówki świadczącej pomoc w tym zakresie.
- Pedagog szkolny, który jednocześnie prowadzi zajęcia przysposobienia do życia w rodzinie przeciwdziała przejawom zachowań dyskryminacyjnych uczniów poprzez:
  - organizowanie zajęć profilaktycznych oraz w ramach WDŻ na temat tolerancji, mniejszości seksualnych, religijnych, zdrowia psychicznego, niepełnosprawności fizycznej i intelektualnej, stereotypów i uprzedzeń wobec osób starszych, a także stereotypów dotyczących funkcji społecznych, zawodowych i rodzicielskich z uwzględnieniem płci itp.
  - organizowanie spotkań ze specjalistami z zewnątrz np. psychologiem ( zaburzenia psychiczne i emocjonalne)
  - poradnictwo psychopedagogiczne
  - przygotowywanie gazetek informacyjnych na korytarzu szkoły oraz umieszczanie informacji profilaktycznych na stronie internetowej szkoły
  - rozmowy wychowawcze, dyscyplinujące oraz informacyjne z uczniami
  - reagowanie na wszelkie formy dyskryminacji
  - współpracę z rodzicami oraz placówkami specjalistycznymi
  - nazywanie po imieniu przejawów dyskryminacji i uprzedzeń pojawiających się na terenie szkoły

## **Rodzice**

- Większość ankietowanych rodziców informuje o potrzebach swojego dziecka w szkole.
- Rodzice, którzy nie informują szkoły o potrzebach dziecka, odpowiedzieli, że „nie ma/nie było takiej konieczności” (11 osób), „dziecko samo zgłasza takie potrzeby” (2 osoby). Pozostali ankietowani nie udzielili odpowiedzi na pytanie, dlaczego nie informują o takim stanie rzeczy.
- W pytaniu o szeroko rozumianą „pomoc” aż 90 osób zwraca się do wychowawcy. Pozostali zwracają się bezpośrednio do nauczyciela przedmiotu, 2 osoby do dyrektora i dwie do pedagoga.
- Rodzice bardzo wysoko i wysoko ocenili kontakt ze szkołą odpowiednio aż 57,3% stwierdziło, że szkoła zawsze reaguje na potrzeby ich dziecka w szkole a 15,6%, że szkoła robi to zazwyczaj.
- Tylko 55,2% rodziców zna ofertę zajęć pozalekcyjnych a jedynie 32,3% dzieci rodziców ankietowanych uczestniczy w zajęciach. Wśród powodów braku uczestnictwa rodzice wskazywali najczęściej późny powrót do domu/problemy z dojazdem, brak potrzeby, brak chęci, zaangażowanie w zajęcia poza szkołą.
- Rodzice, którzy orientują się w ofercie zajęć dodatkowych, wysoko ocenili stopień dostosowania zajęć pozalekcyjnych do potrzeb ich dzieci.

- Ponad 65% odpowiadających udzieliło potwierdziło, że wychowawca rozmawia z rodzicami na temat możliwości i potrzeb ich dziecka. Jedynie 17,7% twierdzi, że wychowawca nie rozmawia z nimi na ten temat.
- Ponad 63,5% z respondowanych wysoko oceniła wsparcie udzielane przez szkołę w osiąganiu sukcesu przez ich dziecko. Szkoła, zdaniem rodziców, wspiera i motywuje. Jedynie 2% odpowiadających udzieliło odpowiedzi przeczącej – szkoła nie motywuje i nie wspiera ucznia. 30% odpowiadających nie ma w tej sprawie zdania.
- Rodzice w zdecydowanej większości nie spotkali się z przejawami dyskryminacji swojego dziecka, za wyjątkiem dwóch osób, gdzie dyskryminacja dotyczyła odmiennego wyglądu zewnętrznego.

### **Wnioski do dalszej pracy**

Należy:

- podejmować działania i starania, aby uczniowie mieli poczucie, że w szkole traktowani są indywidualnie i zawsze mogą liczyć na pomoc,
- budować życzliwą i przyjazną atmosferę na lekcjach i poza nimi, stwarzając poczucie bezpieczeństwa i ufności,
- rozmawiać z uczniami o ich potrzebach, udzielać wsparcia w sytuacjach trudnych.
- przekazywać uczniom w sposób dyskretny informację zwrotną odnośnie stosowania się do zaleceń PPP (istnieje spora rozbieżność między opiniami uczniów i nauczycieli w tej kwestii),
- więcej uwagi poświęcać uczniom zdolnym i pracować z nimi stosując różne metody i formy,
- zintensyfikować działania mające na celu rozbudzenie zainteresowań uczniów poprzez inne działania niż zróżnicowane formy i metody pracy,
- zmienić priorytety odnośnie efektów dostosowywania działań nauczycieli do potrzeb uczniów (biorąc pod uwagę przede wszystkim ich umiejętności, wiedzę czy zrozumienie lub utrwalenie zagadnienia nie zaś uatrakcyjnienie lekcji),
- jeszcze intensywniej wykorzystywać metody aktywizujące, projektu, gry dydaktyczne, by rozbudzać zainteresowania uczniów; dostosować pracę nauczyciela do potrzeb uczniów,
- zbadać – w sposób ankietowy – potrzeby i zainteresowania, przygotować dla nich ofertę zajęć i przedstawić ją wychowankom,
- zwiększyć świadomość uczniów, aby korzystali z pomocy, którą oferuje im szkoła,
- rozmawiać z młodzieżą na godzinach wychowawczych, zachęcać do korzystania z możliwości do rozwoju intelektualnego, jak również pomocy socjalnej.
- podejmować działania zmierzające do wczesnej diagnozy sytuacji problemowych oraz stałego ich monitorowania. Wszyscy nauczyciele i wychowawcy powinni świadomie realizować szkolny program profilaktyki i przeprowadzać jego ewaluację,
- w dalszy ciągu podtrzymywać komunikację między szkołą a rodzicami,
- informować rodziców uczniów o możliwościach uczestnictwa w zajęciach dodatkowych,

- włączać wszystkich rodziców do planowania rozwoju dziecka.
- podejmować działania antydyskryminacyjne np. w ramach nauczanego przedmiotu lub na godzinach do dyspozycji wychowawcy

#### IV. Aneks.

##### Załącznik nr 1. Ankieta dla nauczycieli.

1. Czy zapoznał się Pan/Pani z opiniami/orzeczeniami PPP? Tak Nie
2. Czy stosuje się Pan/Pani do zaleceń w niej zawartych? Tak Nie
3. Jakie metody i formy pracy stosuje Pan/Pani w pracy z danym uczniem, uwzględniając zalecenia PPP? Proszę podać

Metody	Formy

4. Jakie środki dydaktyczne Pan/Pani stosuje by jeszcze lepiej dostosować swoją pracę do potrzeb uczniów i osiągać wymierne – jak najlepsze – efekty?

Środki dydaktyczne	Efekty

5. Jakie metody i formy pracy stosuje Pan/Pani w pracy z uczniem zdolnym?

Metody	Formy

6. Jakie środki dydaktyczne, inne formy rozwoju zainteresowań (np. konkursy, prelekcje, wykłady itp.) oferuje Pan/Pani uczniom?

Środki dydaktyczne	Inne formy pracy rozwoju zainteresowań

7. Czy Pan /Pani udziela pomocy swoim uczniom?  
a) tak                      b) nie
8. Jak często Pan /Pani udziela takiej pomocy?  
a) zawsze                b) doraźnie                c) rzadko
9. W jakie formie Pan /Pani udziela pomocy swoim uczniom/ (można zaznaczyć kilka )  
a) zajęcia dodatkowe  
b) dostosowanie środków i metod pracy do potrzeb uczniów  
c) dostosowanie tempa pracy do poziomu uczniów  
d) indywidualny kontakt z rodzicami  
e) kontakt z instytucjami zewnętrznymi  
f) wymiana doświadczeń z innymi nauczycielami  
g) pomoc rzeczowa ( stypendium, paczki, zwolnienie z PZU)



10. Czy rozpoznaje Pan/Pani indywidualne potrzeby uczniów oraz sytuację społeczną każdego z nich?

- a) tak                      b) nie

Jeżeli TAK proszę podać sposoby pozyskiwania przez Pana/Panią w/w informacji :

- a) od wychowawcy
- b) od dyrektora
- c) od rodziców ucznia
- d) od pedagoga szkolnego
- e) z obserwacji ucznia
- f) z rozmowy z uczniem
- g) od nauczycieli uczących w tej samej klasie
- h) od kuratora
- i) inne

11. Czy w szkole zdarzają się sytuacje związane z dyskryminacją?

- a) tak                      b) nie

12. Jeżeli tak, to z jakiego powodu? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

- a) wiek
- b) płeć
- c) zdrowie i sprawność fizyczna
- d) odmienny wygląd zewnętrzny
- e) względy religijne
- f) status społeczny
- g) inne – jakie.....)

13. Czy podejmował/a Pan/i działania antydyskryminacyjne?

- a) tak                      b) nie

14. Jeżeli tak, to jakie przesłanki uwzględniały? (można zaznaczyć więcej odpowiedzi)

- a) płeć
- b) wiek
- c) niepełnosprawność/ stan zdrowia
- d) orientacja seksualna
- e) religia
- f) pochodzenie społeczne
- g) status ekonomiczny
- h) poglądy polityczne
- i) inne –  
jakie.....)

## Załącznik nr 2. Ankieta dla uczniów.

### SZKOŁA LUB PLACÓWKA WSPOMAGA ROZWÓJ UCZNIÓW Z UWZGLĘDNIENIEM ICH INDYWIDUALNEJ SYTUACJI

Zakreśl odpowiedź, którą uważasz za właściwą:

#### **UWAGA !!!: Pytania 1 i 2 wypełniają tylko uczniowie posiadający opinię poradni pedagogiczno-psychologicznej**

1. Jak często nauczyciele uwzględniają zalecenia zawarte w opinii poradni pedagogiczno-psychologicznej – np. upewniają się, czy zrozumiałeś polecenie, powtarzają lub tłumaczą je w razie potrzeby, kontrolują, czy prawidłowo rozwiążesz zadanie, itp.?  
a) zawsze    b) często    c) czasami    d) nigdy
2. Jak często nauczyciele - jeśli jest to konieczne i wskazane w opinii PPP - dostosowują czas twojej pracy do twoich potrzeb i możliwości?  
a) zawsze    b) często    c) czasami    d) nigdy

#### **UWAGA !!!: Pytania 3-10 wypełniają wszyscy uczniowie**

3. Jak często nauczyciele stosują różne typy ćwiczeń - standardowe dla wszystkich, trudniejsze dla chętnych lub zadają dodatkową pracę domową dla zainteresowanych uczniów?  
a) zawsze    b) często    c) czasami    d) nigdy
4. W jaki sposób nauczyciele rozbudzają twoje zainteresowania? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi)  
a) przedstawiają na lekcji ciekawostki dotyczące danego tematu, wykraczające poza zakres realizowanego materiału,  
b) stosują ciekawe metody i formy pracy na lekcji (np. wprowadzają gry i zabawy przedmiotowe, przedstawiają interesujące filmy, nagrania, artykuły gazetowe, wykorzystują komputery i Internet, aby zaciekawić uczniów realizowanym tematem)  
b) zachęcają do realizacji projektów ,  
c) proponują i przygotowują do konkursów,  
d) organizują zajęcia pozalekcyjne,  
e) organizują wyjścia do kina, teatru, opery oraz wycieczki szkolne,  
f) zachęcają do uczestnictwa w akcjach społecznych i charytatywnych,  
g) inne.....

5. Czy zwracasz się do nauczycieli ze swoimi problemami (rodzinnymi, zdrowotnymi, itp.) lub z prośbą o pomoc?

Tak    Nie

6. Jeżeli TAK to do kogo zwracasz się o pomoc? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi)  
a) do pedagoga szkolnego,

- b) dyrektora szkoły,
- c) wychowawcy klasy,
- d) nauczyciela.

7. Jeżeli NIE to dlaczego?.....

8. Czy korzystasz z pomocy oferowanej Ci przez szkołę? Tak Nie

9. Jeżeli NIE to dlaczego?.....

10. Z jakiej formy pomocy korzystasz? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi)

- a) zajęcia dodatkowe;
- b) rozmowy z nauczycielami, pedagogiem, dyrektorem;
- c) pomoc rzeczowa (stypendium, paczki na święta, dofinansowanie, zwolnienie z opłat na PZU);
- d) nauczyciele dostosowują metody pracy zgodnie z Twoimi potrzebami;
- e) korzystasz z pomocy instytucji zewnętrznych (poradnia psychologiczno - pedagogiczna, policja itp.)
- f) inne.....

11. Czy w szkole zdarzają się sytuacje związane z dyskryminacją?

tak                      nie

12. Jeżeli tak to z jakiego powodu? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

- a) wiek
- b) płeć
- c) zdrowie i sprawność fizyczna
- d) odmienny wygląd zewnętrzny
- e) względy religijne
- f) status społeczny
- g) inne (jakie.....)

13. Czy Ty spotkałeś się kiedykolwiek z dyskryminacją w szkole?

tak                      nie

14. Czy są podejmowane działania mające na celu eliminację tych zachowań?

tak                      nie

15. Jeżeli tak to jakie? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

- spotkania z policją
- spotkania z rodzicami
- spotkania z pedagogiem
- rozmowy z nauczycielami
- rozmowy z wychowawcą
- inne (jakie.....)

### **Załącznik nr 3. Ankieta dla rodziców.**

SZKOŁA LUB PLACÓWKA WSPOMAGA ROZWÓJ UCZNIÓW  
Z UWZGLĘDNIENIEM ICH INDYWIDUALNEJ SYTUACJI

**Upzejmie prosimy o wypełnienie poniższej ankiety**

#### **1. Czy informuje Pani/Pan szkołę o potrzebach swojego dziecka?**

a) Tak

b) Nie

Jeśli nie, proszę napisać dlaczego.....

.....

.....

#### **2. Do kogo zwraca się Pani/Pan w sytuacji, gdy Pani/Pana dziecko potrzebuje pomocy w szkole?**

a) Wychowawcy

b) Nauczyciela przedmiotu

c) Dyrektora

d) Pedagoga

#### **3. W jakim stopniu jest Pan/Pani zadowolony/-a z kontaktów ze szkołą. Proszę wybrać zdanie:**

a) Szkoła zazwyczaj reaguje na potrzeby mojego dziecka, gdy je zgłaszam.

b) Szkoła czasami reaguje na potrzeby mojego dziecka, gdy je zgłaszam.

c) Szkoła rzadko reaguje na potrzeby mojego dziecka, gdy je zgłaszam.

d) Szkoła nie reaguje na potrzeby mojego dziecka, gdy je zgłaszam.

e) Nie zgłaszam potrzeb mojego dziecka w szkole.

#### **4. Czy zna Pani/Pan ofertę edukacyjną zajęć pozalekcyjnych odbywających się w szkole?**

a) Tak

b) Nie

c) Nie interesuję się tym

**5. Czy Pani/Pana dziecko uczestniczy w zajęciach pozalekcyjnych?**

- a) Tak
- b) Nie
- c) Nie wiem

Jeśli nie uczestniczy w zajęciach pozalekcyjnych, proszę napisać dlaczego

.....

.....

.....

**6. Jeśli uczestniczy w zajęciach pozalekcyjnych, to w jakich? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)**

- a) Zajęcia konsultacyjne z przedmiotów edukacyjnych (np. Kółko matematyczne, Kółko języka polskiego);
- b) Szkolne koła języków obcych
- c) Zajęcia artystyczne
- d) Zajęcia sportowe
- e) Zajęcia wyrównawcze
- f) Zajęcia związane z przedsiębiorczością
- g) Szkolna Sekcja Wolontariatu;

**7. W jakim stopniu zajęcia pozalekcyjne, Pani/Pana zdaniem, są dostosowane do potrzeb Pani/Pana dziecka?**

- a) Są dostosowane
- b) Są raczej dostosowane
- c) Są raczej niedostosowane
- d) Są niedostosowane
- e) Nie wiem

**8. Czy wychowawca rozmawia z Panią/Panem o możliwościach i potrzebach Pani/Pana dziecka?**

- a) Tak
- b) Nie

**9.Czy, Pani/Pana zdaniem, szkoła wspiera ucznia w osiągnięciu sukcesu szkolnego na miarę jego możliwości i motywuje do pracy?**

Tak

Nie

Nie mam zdania

**10.Czy Państwa syn/córka spotkał/spotkała się z przejawami dyskryminacji w szkole?**

Tak

Nie

**11.Jeżeli tak, to z jakiego powodu (można zaznaczyć więcej odpowiedzi)**

Wiek

Płeć

Zdrowie i sprawność fizyczna

Odmienny wygląd zewnętrzny

Względy religijne

Status społeczny

inne –jakie?.....

**Dziękujemy**

## **Załącznik nr 4. Pytania do wywiadu z pedagogiem.**

Scenariusz wywiadu z pedagogiem szkolnym :

1. Z jakimi instytucjami świadczącymi poradnictwo oraz pomoc uczniom współpracuje szkoła?
2. Na czym polega współpraca z podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom?
3. Jakie są efekty współpracy z Powiatową Poradnią Pedagogiczno-Psychologiczną oraz innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom?

## **Załącznik nr 5. Bibliografia:**

1. Łobocki Mieczysław: Metody i techniki badań pedagogicznych. Kraków 2000.
2. Stróżyński Klemens: Prowadzenie ewaluacji w ramach nadzoru pedagogicznego. Poradnik dyrektora szkoły. Wyd. Wolters Kluwer Polska. Warszawa 2010.